

TF v/Kjell Olav Guttorm

Saksbehandlar Jørgen Eira Solbakke

Vår ref. 2024/6921-2

Dykkar ref.

Dato 21.08.2024

Innspill til likestilling og fordeling i medlemssammensetning i TF

Utvalget TF har opprettet, ber om innspill i deres utredning av fire problemstillinger. Nasjonalparkstyret for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark kommer ikke til å ta stilling til problemstillingene. Det nasjonalparkstyret derimot vil i tilsvaret, er å vise til hvordan oppnevnesprosedyren for nasjonalpark-/verneområdestyrene fungerer. Måten det blir gjort for oss kan muligens bidra til å finne en ordnet løsning for fremtidig oppnevnelser i TF.

I vedtektene for nasjonalpark- og verneområdestyrene er prosessen med oppnevning og sammensetning av medlemmer til styrene beskrevet som følger:

«Nasjonalpark-/verneområdestyret oppnevnes av Miljødirektoratet etter innstilling fra berørte kommuner, fylkesting og Sameting.

Oppnevningsperioden for medlemmene i styret følger valgperioden for henholdsvis kommunestyrene, fylkestingene og Sametinget. Sammensetningen av nasjonalpark-/verneområdestyret skal følge kravene til kjønnsfordeling i likestillingsloven § 28. Hver kommune skal være representert med ett medlem og innstiller en kvinne og en mann blant kommunestyrets medlemmer.

Hver fylkeskommune skal være representert med ett medlem fra fylkestinget/fylkesrådet, og innstiller en kvinne og en mann blant fylkestingets/fylkesrådets medlemmer. Medlemmene skal ha personlige varamedlemmer som møter når det faste medlemmet har forfall.

Nasjonalpark-/verneområdestyret velger selv sin leder og nestleder.»

I nasjonalparkstyret for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark så sitter det fem (5) faste medlemmer som hver har egen personlig vara. Fordelingen er: to fra Sametinget og en fra henholdsvis Fylkeskommunen, Kautokeino og Karasjok kommuner. Det er Miljødirektoratet som formelt oppnevner medlemmene, etter forslag fra kommunene og sametinget. Miljødirektoratet er den som i oppnevningen sikrer at medlemmene oppfyller likestillingsloven og har dermed 10 personer, 5 kvinner og 5 menn, som utgangspunkt til å velge 5 faste og 5 varamedlemmer.

Dersom vedtektene for TF ikke er like klar i hvordan medlemsoppnevningen skal sikre kjønnsbalansen i henhold til likestillingsloven, kan det være behov for at disse presiseres. En måte kunne vært at en oppnevner styremedlemmer som for nasjonalpark/verneområdene, at hver part instiller to personer, en mann og en kvinne, som et eksternt, uhildet organ velger mellom. Da blir dette organets oppgave å formelt oppnevne styrets medlemmer med en sammensetning i henhold til vedtekter og gjeldende lovverk.

Med hilsen

Jørgen Eira Solbakke
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

From: Kjell Olav Guttorm[kjell.olav.guttorm@gmail.com]
Sent: 20.06.2024 15:04:49
To: Anarjohka nasjonalparkstyre[anarjohka@statsforvalteren.no]
Cc: Rune Aslaksen[raslaksen@outlook.com]
Subject: Innspill: Tanavassdragets fiskeforvaltning
Hei,

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) kontakter dere for å søke innspill til en prosess angående likestilling og geografisk fordeling i TFs medlemssammensetning.

Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt TF et brev 30. april etter valg ved ett ekstraordinært fellesmøtet 24. april. I brevet påpeker KLD at dagens sammensetning i TF er i ikke i overensstemmelse med Tanaforskriften § 6 og kravet i likestillings- og diskrimineringsloven § 28. Departementet har bedt TF rette opp i disse forholdene, og sørge for at minst to av laksebreveierens representanter er bosatt i hver kommune, og at minst fire representanter i TF er kvinner.

På bakgrunn av brevet fra KLD så har TF opprettet ett utvalg som skal utreder om TF og fellesmøtet er bundet av likestillingslovens §28 og hvilken myndighet fellesmøte har til å velge TF medlemmer fra laksebreveiere. Utredning skal være ferdig innen 31.august 2024.

Om TF

TF er et særorgan i Norge som forvalter privatrettslige forhold i Tanavassdraget.

TF har ni medlemmer. De fiskeberettigede velger fem av medlemmene på fellesmøtet. Fellesmøte er en samling av laksebreveiere. Laksebreveiere er private med garnfiskerett i Tanavassdraget som har formål om å uttale seg om alle spørsmål som gjelder fiske i vassdraget og velge 5 medlemmer med stedfortredere til Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Kommunestyrene i Tana og Karasjok oppnevner to medlemmer hver blant personer med rett til stangfiske.

De viktigste oppgavene TF har er å organisere fisket, sørge for tilstrekkelig fiskeoppsyn og forvalte inntektene fra salg av fiskekort. Tanavassdragets fiskeforvaltning skal også bidra til langsiktig bevaring av fiskeressursene og delta i samarbeidet med Finland om forvaltningen av vassdraget.

Det finnes få eller ingen lignende organer i Norge.

Innspill

Utvalget jobber med å utrede følgende problemstillinger:

1. Er TF ett offentlig organ og bundet av likestillingslovens §28?
2. Hva slags organ er fellesmøtet og er det bundet av likestillingsloven?
3. Er fellesmøtet bundet til å velge representanter basert på geografisk fordeling?
4. Hvilken myndighet har fellesmøte til å velge TF medlemmer fra laksebreveiere?

Vi søker innspill og vurderinger til problemstillingene ovenfor.

Vi søker også kunnskap om hvordan deres organ fungerer:

5. Hva gjør deres organ til offentlig eller privatrettslig organ?
6. Hvilken myndighet har dere som organ?
7. Hvem oppnevner/velger deres styre?

Andre innspill tas også imot.

Vi har vedlagt relevante dokumenter dersom disse skulle være av interesse.

Kontaktpersoner ved spørsmål:

Utvalgsleder Rune Aslaksen tlf. 466 28 910

Leder for Tanavassdragets fiskeforvaltning Kjell Olav Guttorm tlf. 415 40 720

Med vennlig hilsen

Tanavassdragets fiskeforvaltning

Vedlegg

Vedtekter Tanavassdragets fiskeforvaltning (PDF)

Forarbeid til Tanaloven / prop_forarbeid_prop-58-l-201314 (PDF)

Tanaforskriften:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2011-02-04-119>

Tanautvalgets rapport:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/vedlegg/rapporter/forslag_til_lokal_forvaltning_av_fisk_og_fisket_i_tanavassdraget_091203.pdf

Kgl. res. til Tanaforskriften:

https://www.regjeringen.no/contentassets/d4b1ac25544c4b319252a87f4a63feed/kg1_res_tanavassdraget_040211.pdf

Kgl. res. til endringer i Tanaforskriften (2014): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Kongelig-resolusjon-endringer-tanaforskriften/id2000632/>

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Prop.58 L (2013-2014) Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

Tittel	Prop.58 L (2013–2014) Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)
Dato	2014-04-04
Utgiver	Klima- og miljødepartementet
Antall sider	16
Korttittel	Prop.58 L (2013–2014)

Innholdsfortegnelse

Prop.58 L (2013-2014) Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)	1
Innholdsfortegnelse	2
Kapittel 1 Proposisjonens hovedinnhold	4
Kapittel 2 Bakgrunnen for lovforslaget	4
2.1 Innledning	4
2.2 Høringen	5
2.3 Generelle inntrykk fra høringen	8
2.4 Konsultasjoner	8
Kapittel 3 Generelt om lovforslaget	8
3.1 § 1 Lovens formål	8
3.1.1 Gjeldende rett	8
3.1.2 Høringsforslaget	8
3.1.3 Høringsmerknader	9
3.1.4 Departementets vurdering	9
3.2 § 2 Stedlig virkeområde	9
3.2.1 Gjeldende rett	9
3.2.2 Høringsforslaget	9
3.2.3 Høringsmerknader	10
3.2.4 Departementets vurdering	10
3.3 § 3 Forholdet til folkeretten	10
3.3.1 Gjeldende rett	10
3.3.2 Høringsforslaget	10
3.3.3 Høringsmerknader	10
3.3.4 Departementets vurdering	11
3.4 § 4 Fiskeberettigete	11
3.4.1 Gjeldende rett	11
3.4.2 Høringsforslaget	11
3.4.3 Høringsmerknader	12
3.4.4 Departementets vurdering	12
3.5 § 5 Rett til stangfiske	12
3.5.1 Gjeldende rett	12
3.5.2 Høringsforslaget	12
3.5.3 Høringsmerknader	13
3.5.4 Departementets vurdering	13
3.6 § 6 Forskrifter og forhandlinger	13
3.6.1 Gjeldende rett	13
3.6.2 Høringsforslaget	14
3.6.3 Høringsmerknader	15
3.6.4 Departementets vurdering	15
Første ledd	15
Annet ledd	16
Tredje ledd	16
3.7 § 7 Straff	16
3.7.1 Gjeldende rett	16
3.7.2 Høringsforslaget	16
3.7.3 Høringsmerknader	17
3.7.4 Departementets vurdering	17
Kapittel 4 Endringer i andre lover	17
4.1 Lov 23. juni 1888 om Retten til Fiskeri i Tanavasdraget i Finmarkens Amt	17
4.2 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven)	17
4.3 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskloven)	18
Kapittel 5 Økonomiske og administrative konsekvenser	18
Kapittel 6 Merknader til de enkelte bestemmelser	18

Til § 1 (lovens formål)	18
Til § 2 (stedlig virkeområde)	18
Til § 3 (forholdet til folkeretten)	18
Til § 4 (fiskeberettigete)	19
Til § 5 (rett til stangfiske).....	19
Til § 6 (forskrifter og forhandlinger).....	20
Til § 7 (straff)	20
Til § 8 (ikrafttredelse)	20
Til § 9 (endringer i andre lover) [§ 9, § 24, § 28, § 28a]	20
Tilråding	20
Forslag til lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)	21
I	21
Kapittel 4. Tana og Neiden	22

Kapittel 1 Proposisjonens hovedinnhold

Klima- og miljødepartementet foreslår i denne proposisjonen en ny lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven). Den nye loven vil avløse og i stor grad videreføre lov 23. juni 1888 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finnmarkens Amt (heretter kalt Tanaloven av 1888). Lovforslaget innebærer en videreføring av forslaget om endringer i finnmarksloven § 28 i Prop.86 L (2011–2012) om endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold og lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Stortingets forutsetning om at Tanaloven videreføres som særlov følges, jf. Innst.88 L (2012–2013) om endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold og lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Departementet foreslår følgende bestemmelser:

- En formålsbestemmelse i § 1 som fastslår at lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.
- En bestemmelse om stedlig virkeområde i § 2 som presiserer at loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.
- En bestemmelse om forholdet til folkeretten i § 3, som sier at loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, og at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.
- En bestemmelse om fiskeberettigete i § 4, som angir at kriteriene for å være fiskeberettiget er at vedkommende må avle minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål, at vedkommende må bo på eller i nærheten av grunnen, og at grunnen må ligge mindre enn to kilometer fra elvebredden. Bestemmelsen angir også innholdet i fiskeretten.
- En bestemmelse om rett til stangfiske i § 5, som angir at den som bor i Tana eller Karasjok kommuner og visse andre grupper, har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris.
- Hjemmel i § 6 første ledd til å gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5 og hjemmel til å gi forskrift om forvaltningen og utøvelsen av fisket i annet ledd. Tredje ledd angir at utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

Side 2

- En straffebestemmelse i § 7, som sier at den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.
- En bestemmelse om ikraftsetting og overgangsbestemmelser i § 8, som sier at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer, og at forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og Tanaloven av 1888 gjelder også etter at ny Tanalov har trådt i kraft.
- En bestemmelse i § 9 om endringer i andre lover.

Kapittel 2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Innledning

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) ble det slått fast at lokalbefolkningen i Tanavassdraget har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane (finnmarksloven § 28). Det er ikke gitt detaljbestemmelser

om fiskeforvaltningen i vassdraget i finnmarksloven, men lagt opp til at det i etterkant kunne gis nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket.

I juni 2008 oppnevnte Miljøverndepartementet et utvalg, Tanautvalget, som fikk i oppdrag å utarbeide forslag til oppfølging av finnmarkslovens bestemmelse om Tanavassdraget. Tanautvalget avla sin rapport i desember 2009. Utvalget utarbeidet utkast til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. Utkastet er lagt til grunn for forskrift 4. februar 2011 nr. 119 om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, Finnmark (heretter kalt Tanaforskriften). Tanaforskriften opphevet forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark.

Tanautvalgets rapport omhandler også spørsmålet om endring av Tanaloven av 1888, som følge av overgang fra statlig til lokal forvaltning. Utvalget anbefalte å beholde Tanaloven av 1888, samtidig som det ble foreslått å lovfeste stangfiskeretten og fastslå allmennhetens adgang til fiske i et nytt ledd i finnmarksloven § 28. Utvalget begrunnet sitt forslag om å beholde Tanaloven av 1888 med at loven tradisjonelt har hatt stor betydning for de fiskeberettigete laksebreveierne i elvedalen og regulerer deres særlige fiskerett.

Utvalgets rapport var på alminnelig høring. Justis- og politidepartementet mente i den forbindelse at reglene i Tanaloven av 1888 av lovstrukturelle grunner burde samles i finnmarksloven sammen med den nye foreslåtte bestemmelsen. Som et mindre aktuelt alternativ mente Justis- og politidepartementet at bestemmelsene om retten til fiske i Tanavassdraget kunne samles i Tanaloven. Justis- og politidepartementet viste også til følgende merknad fra Justiskomiteen i Innst.O.nr.80 (2004–2005): « ... i det videre arbeidet med å utvikle et lokalt rettighetsbasert forvaltningssystem vil en modernisering av bestemmelsene i lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finnmarkens Amt stå sentralt. . Den nærmere reguleringen av rettighetsforholdene må tas inn i finnmarksloven på et senere tidspunkt». *Sametinget* gikk i konsultasjoner med Miljøverndepartementet inn for en løsning med en samlet lovhjemmel for tradisjonelt fiske og stangfiske i finnmarksloven § 28. *Laksebreveiere i Tanavassdraget SA* mente det ikke var behov for å gå nye runder om Tanaloven, og at Tanautvalgets enstemmighet om lokal forvaltning bygger på et kompromiss der opprettholdelse av Tanaloven inngikk.

Spørsmålet om lovplassering av rettighetene til fisket i Tanavassdraget ble tatt opp i Prop.86 L (2011–2012). Det fremgår av proposisjonen s. 52 annen spalte at Miljøverndepartementet mente at det ville være en fordel om alle bestemmelser knyttet til rettigheter til fisket i Tanavassdraget ble samlet i finnmarksloven. Departementet understreket at ingen opparbeidete rettigheter på bakgrunn av lov, alders tids bruk og lokal sedvane skulle endres på grunn av flyttingen av lovinnholdet til finnmarksloven. Departementet foreslo derfor i Prop.86 L (2011–2012) at en bestemmelse som konkretiserte innholdet i fiskerettighetene i Tanavassdraget skulle tas inn i finnmarksloven § 28.

Stortinget gikk under sin behandling av Prop.86 L (2011–2012) inn for at forslaget om endringer i finnmarksloven ble tatt ut, slik at Tanaloven videreføres som særlov. Komiteen hadde ikke materielle innvendinger til forslaget, men ba regjeringen komme tilbake med forslag til endringer i Tanaloven slik at endringene kunne ivaretas uten samordning i finnmarksloven, se Innst.88 L (2012–2013) s. 3 første spalte. Departementet fremmer forslaget som en ny lov, da dette er mest hensiktsmessig av lovtekniske grunner, fremfor en total endring av Tanaloven av 1888.

2.2 Høringen

Forslag til ny Tanalov ble sendt på høring 5. juli 2013 med frist for uttalelse 15. oktober 2013 til følgende instanser:

Justis- og beredskapsdepartementet

Side 3

Sametinget

Finnmarkseiendommen

Fylkesmannen i Finnmark

Lensmannen i Karasjok

Lensmannen i Tana
Miljødirektoratet
Reinbeitedistrikt 7/8
Reinbeitedistrikt 9
Reindriftsforvaltningen
Samisk høyskole
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Universitetet i Oslo, Juridisk fakultet
Universitetet i Tromsø, Juridisk fakultet
Universitetet i Tromsø, Samisk senter
Østfinnmark politidistrikt
Finnmark fylkeskommune
Karasjok kommune
Kautokeino kommune
Tana kommune
Algasvarre bygdelag
Alleknjarg bygdelag
Anárjogaleagi biras/Anarjokdalens velforening
Austertana bygdelag
Badje Deanu Siida
Bieskenjárga grendelag
Birkestrand bygdelag
Bivdi
Båteng og omegn bygdelag
Dalabogi guovlu
Deanučázádaga luossabivdosearvi DLBSTana
Fanasgietti Badjosiida
Gáldu
Goahtegearret
Holmesund og Gardak bygdelag
Holmfjell og Gulbojok bygdelag
Karasjok jeger- og fiskerforening
Laksebreveiere i Tanavassdraget SA
Lavonjarg vel
Masjok bygdelag
Njáhkajávri hytteforening
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark

Norges Skogeierforbund
Norske Lakseelver
Norske Reindriftssamers Landsforbund
Norske Samers Riksforbund
Polmak bygdelag
Rája Gilisearvi
Rustefjelbma og Boftsa bygdelag
Samenes Folkeforbund
Samenes Landsforbund
Sámi bivdo- ja meachástansearvi
Sandlia og omegn bygdelag
Seida og Luftjok bygdelag
Sirbmá gilisearvi/Sirma bygdelag
Skipagurra bygdelag
Tana bondelag
Tana bonde- og småbrukarlag
Tana bru vel
Tana Jeger- og Fiskerforening
Tana Næringsforening
Torhop og Tarmfjord bygdelag
Valjok Biras
Vestertana kapell og bygdelag
Vestre Skiippagurra bygdelag

Følgende høringsinstanser har avgitt realitetsuttalelse:

Sametinget
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Tana kommune
Karasjok kommune
Laksebreveiere i Tanavassdraget SA
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark
Norges Skogeierforbund

Følgende høringsinstanser har gitt skriftlig tilbakemelding om at de ikke har merknader til forslaget:

Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsbrevet ble også lagt ut på departementets nettside.

2.3 Generelle inntrykk fra høringen

Hovedinntrykket fra høringen er at det gjennomgående er bred tilslutning til lovforslaget. Høringsinstansene er delt når det gjelder enkelte bestemmelser. Dette gjelder først og fremst spørsmålet om det skal inntas en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten. Det er også fremmet en del synspunkter på forslaget til hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til fiske og merknadene til denne bestemmelsen. Noen av høringsinstansene har forslag til mindre endringer i enkeltbestemmelser. På grunnlag av høringsuttalelsene har departementet foretatt mindre justeringer i enkelte av de foreslåtte bestemmelsene. Dette fremgår av de generelle kommentarene til de enkelte bestemmelsene.

Side 4

2.4 Konsultasjoner

Departementet og Sametinget hadde kontakt i forkant av at lovforslaget ble sendt på alminnelig høring. Dette resulterte i at Sametingets forslag til lovforslagets § 3 om forholdet til folkeretten ble synliggjort i høringen. Departementet har, i samsvar med konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget, holdt konsultasjon på administrativt nivå om lovforslaget med Sametinget 4. mars 2014. Konsultasjonen tok utgangspunkt i departementets utkast til proposisjon og interessenotat av 27. februar 2014 fra Sametinget. Det er ført protokoll fra konsultasjonsmøtet. Protokollen er godkjent av både Sametinget og Klima- og miljødepartementet. Konsultasjonene har ført til at ordlyden i bestemmelsen om forholdet til folkeretten i lovens § 3 korresponderer med finnmarksloven § 3, og presiseringer i merknadene til § 6 første ledd. Konsultasjonen anses av partene for å ha vært gode og konstruktive, og det er oppnådd enighet. Sametingsrådet har i sak SR 033/14 Láhka guolástanvuogiatvuoda birra Deanučázádagas (deanuláhka)/Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) gitt sitt samtykke til lovforslaget.

Kapittel 3 Generelt om lovforslaget

3.1 § 1 Lovens formål

3.1.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen formålsbestemmelse. I Tanaforskriften er det imidlertid inntatt en formålsbestemmelse som lyder:

«Formålet med denne forskriften er å etablere lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, og å legge til rette for at forvaltningen av vassdraget sikrer fiskebestandene i Tana som naturgrunnlag for bosetting og for samisk kultur.

Forskriften skal ivareta de fiskeberettigedes særskilte rettigheter jf. § 3, lokalbefolkningens rett til stangfiske jf. § 4 og andres adgang til fiske jf. § 5.»

3.1.2 Høringsforslaget

I høringsforslaget foreslo departementet følgende formålsbestemmelse:

«Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av tidligere lov, alders tids bruk og lokal sedvane.»

3.1.3 Høringsmerknader

Sametinget slutter seg til forslaget til formålsbestemmelse, da det viderefører finnmarksloven § 28 om at retten til fiske følger av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

Norges Jeger- og Fiskerforbund mener at «andre» også bør nevnes i formålsparagrafen, fordi forslaget legger opp til at andre enn de med særskilte fiskerettigheter i vassdraget har adgang til fiske.

3.1.4 Departementets vurdering

Rettigheter til fisket i Tanavassdraget skiller seg fra rettighetsforholdene i øvrige vassdrag ved at lokalbefolkningen har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane. Dette er grunnen til at fiskeretten i Tanavassdraget er regulert ved en egen lov. Også formålet med ny Tanalov er å sikre disse særskilte rettighetene. Selv om lovutkastet gir hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske, er det ikke sikring av tilreisendes fiske som er ment å være formålet med loven. Departementet viser for øvrig til at hensynet til fritidsfiskere generelt er ivaretatt i lakse- og innlandsfisklovens formålsbestemmelse i § 1. Begrepet «tidligere» bør fjernes, da man ikke kan ha en rettighet i kraft av en lov som ikke lenger er gjeldende.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.»

3.2 § 2 Stedlig virkeområde

3.2.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen egen bestemmelse om stedlig virkeområde. En viss angivelse av lovens stedlige virkeområde gis i § 1 første ledd første punktum, som lyder:

«Fiskeri i Tanaelven (dennes Grændse mod Sjøen regnet til en ret Linie fra Grønnesodden til Skuggemælen) og dens Bielve kan alene udøves af de i Elvedistriktet fast bosiddende Mænd eller kvinder, som bruger egen eller paa Aaremaal leiet Jord i Distriktet.»

Side 5

Bestemmelsen gjelder uttrykkelig «i Tanaelven» og i «dens Bielve». Bestemmelsen angir også Tanaelvns grense mot sjøen.

Tanaforskriften § 1 angir forskriftens stedlige virkeområde. Bestemmelsen lyder som følger:

«Denne forskriften gjelder lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge.»

3.2.2 Høringsforslaget

I høringsforslaget foreslo departementet følgende bestemmelse om stedlig virkeområde:

«Loven gjelder lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge.»

Forslaget presiserer at det kun er de lakseførende deler av Tanavassdraget som omfattes av loven. I høringen ble det presisert at Tanaforskriften bruker den samme formuleringen i sin virkeområdebeskrivelse.

Forslaget innebærer at den lovfestede grensen mellom Tanavassdraget og sjøen i Tanaloven av 1888 § 1 ikke føres videre i ny Tanalov. Myndigheten til å fastsette grensen mellom elv og sjø ligger etter lakse- og innlandsfiskloven § 31 hos departementet, men er delegert til kommunene.

3.2.3 Høringsmerknader

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og som er fastsatt i Tanaforskriften. Det er ellers ikke kommet synspunkter fra høringsinstansene på den foreslåtte bestemmelsen.

3.2.4 Departementets vurdering

Departementet mener presiseringen «i Norge» ikke er nødvendig, og tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.»

3.3 § 3 Forholdet til folkeretten

3.3.1 Gjeldende rett

Departementet viser til at folkerettslige avtaler om urfolk og minoriteter som Norge har ratifisert vil kunne være relevante rettskildefaktorer ved anvendelsen av Tanaloven. Om forholdet til folkeretten generelt viser departementet til redegjørelsen i Ot.prp.nr.53 (2002–2003) om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) pkt. 5 og i Innst.O.nr.80. (2004–2005) Innstilling fra justiskomiteen om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke pkt. 7.4.3.

3.3.2 Høringsforslaget

Før høringen foreslo *Sametinget* for departementet å vurdere om det bør tas inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten som korresponderer med finnmarksloven § 3. *Sametinget* foreslo at en slik bestemmelse i så fall kunne lyde som følger:

«§ 3 Forholdet til folkeretten Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i grensevassdraget.»

Sametinget mente dette kunne være en god oppfølging av Stortingets forutsetning om at det materielle innholdet i forslaget til endringer av finnmarksloven som lå i Prop.86 L (2011–2012) blir ivaretatt i ny Tanalov. Det ble ikke tatt stilling til dette forslaget i høringsutkastet, men det ble uttalt i høringsbrevet at departementet likevel ønsket høringsinstansenes synspunkter på dette spørsmålet.

3.3.3 Høringsmerknader

Tana kommune og *Karasjok kommune* støtter forslaget om å ta inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten. *Sametinget* mener det bør være en ny § 3 i loven om forholdet til folkeretten med tilsvarende ordlyd og merknad som i finnmarksloven § 3. Tanaloven er som finnmarksloven i hovedsak en rettighetslov. Lovforslaget viderefører bestemmelsene om fiskeberettigete i Tanaloven av 1888, men lovfester også for første gang retten til stangfiske for de som bor i elvedalen. Slik det fremgår av departementets høringsbrev vil en slik bestemmelse medføre at en viderefører det materielle innholdet i forslaget til endringer som lå i Prop.86 L (2011–2012), slik Stortinget la til grunn i sin behandling (Innst.88 L (2012–2013)). Den folkerettslige beskyttelsen i Tanaloven

Side 6

vil da være på linje med det som følger av finnmarksloven, og en vil unngå uklarhet om ILO-konvensjon nr. 169 sin selvstendige rettslige betydning i en gitt situasjon.

Tanavassdragets fiskeforvaltning er skeptisk til en særbestemmelse om forholdet til folkeretten. Det kan skape vanskeligheter om man skal legge inn bestemmelser av denne karakter som senere kan bli brukt som grunnlag for å differensiere mellom ulike grupper som i utgangspunktet har like rettigheter.

Norges Jeger- og Fiskerforbund og *Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark* støtter ikke forslaget om å ta inn en bestemmelse om forholdet til folkeretten. *Norges Jeger- og Fiskerforbund* mener at lovforslaget i svært sterk grad ivaretar hensynet til å opprettholde lokale tradisjoner knyttet til laksefisket i vassdraget. *Norges Skogeierforbund* kan ikke se at det skulle være behov for å ta inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten, og støtter ikke forslaget om å ta inn en slik bestemmelse i loven.

3.3.4 Departementets vurdering

Departementet viser til et samlet ønske fra Sametinget, Tana kommune og Karasjok kommune om en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten i ny Tanalov, og foreslår at det tas inn en bestemmelse om forholdet til folkeretten.

Departementet tilrår at følgende bestemmelse vedtas:

«Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.»

3.4 § 4 Fiskeberettigete

3.4.1 Gjeldende rett

Begrepet «fiskeberettigete» anvendes som betegnelse på de som har laksebrev og dermed rett til å fiske med alle tillatte typer redskap. Hvem som er fiskeberettiget følger av Tanaloven av 1888 § 1 første ledd, som lyder:

«Fiskeri i Tanaelven (dennes Grændse mod Sjøen regnet til en ret Linie fra Grønnesodden til Skuggemælen) og dens Bielve kan alene udøves af de i Elvedistriktet fast bosiddende Mænd eller kvinder, som bruger egen eller paa Aaremaal leiet Jord i Distriktet. Fiskeretten tilkommer dog kun et Medlem af hver Husstand, nemlig Husbonden eller den, til hvem han begjærer Retten overdraget. De nærmere Bestemmelser angaaende Maaden og Betingelserne for Fiskerirettens Udøvelse fastsættes af Kongen eller den, han dertil bemyndiger.»

Fiskerettighetene i Tanavassdraget har i stor grad blitt konkretisert gjennom praksis, Tanaloven av 1888, forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark, og senere Tanaforskriften. Ordlyden i bestemmelsen gir derfor ikke tilstrekkelig informasjon om hvem som har fiskerett. Tanaforskriften § 3 konkretiserer imidlertid fiskeretten. Det uttales i kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget at bestemmelsen er en kodifisering av den praksis som har vært i vassdraget, at bestemmelsen gjengir rettighetene som er nedfelt i Tanaloven av 1888 og §§ 2 og 4 i forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark, men at det er foretatt justeringer for å bringe bestemmelsen i samsvar med dagens praksis. Tanaforskriftens § 3 første ledd lyder:

«Fiskeberettiget etter lov 23. juni 1888 nr. 1 om retten til fiskeri i Tanavassdraget er personer som avler minst 2000 kg høy i året eller en tilsvarende mengde grovfôr av annet slag på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål, når grunnen ligger mindre enn to kilometer fra bredden av Tana eller sideelvene og vedkommende bor på eller nær grunnen. Fiskeretten omfatter alle fiskeslag og de til enhver tid tillatte fiskeredskaper.»

3.4.2 Høringsforslaget

Høringsutkastet til § 3 første ledd om fiskeberettigete bygger på ordlyden i Tanaloven av 1888 og er i samsvar med Tanaforskriften. Ordlyden i det opprinnelige lovforslaget i Prop.86 L (2011–2012) var beholdt i høringsforslaget.

Høringsforslaget var som følger:

«Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle

Side 7

tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget. Fiskeretten ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.»

3.4.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA påpeker at det ikke er presisert i høringsforslaget at også de som bor langs sideelvene til Tanaelven er fiskeberettiget.

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og fastsatt i Tanaforskriften.

3.4.4 Departementets vurdering

Departementet presiserer at uttrykket «elvebredden» også omfatter sideelvene, og mener følgelig at det ikke er nødvendig at sideelvene nevnes særskilt i bestemmelsen.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som foreslått i høringen:

«Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget.

Fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.»

3.5 § 5 Rett til stangfiske

3.5.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen bestemmelse om lokalbefolkningens rett til stangfiske. Lokalbefolkningens rett til stangfiske følger imidlertid av lokal sedvanerett, og er forskriftfestet i Tanaforskriften § 4, som lyder:

«Rett til stangfiske, jf. § 9, har personer som bor i Tana eller Karasjok kommuner. Samme rett har personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.»

3.5.2 Høringsforslaget

I høringsutkastet § 4 foreslo departementet å lovfeste at den delen av elvedalens befolkning som ikke er fiskeberettiget (med garnfiskerett) etter høringsutkastet § 3, har rett til å fiske med stang og håndsnøre i vassdraget. Lovfesting av retten til stangfiske er en innarbeiding av lokal sedvanerett, og ble foreslått av et enstemmig Tanautvalg i 2009. Det har vært langvarig praksis for at retten til stangfiske har omfattet hele befolkningen innen dagens kommunegrenser for Tana og Karasjok kommuner og de som bor langs sideelvene til Tana i Kautokeino kommune. Dette er samme personkrets som etter tidligere praksis har hatt rett til fiskekort til lav pris, noe de fortsatt har rett til. Reindriftsutøvere som ikke er fast bosatt i de nevnte områdene vil etter

høringsforslaget § 4 annet punktum ha samme rett som lokalbefolkningen når de driver reindrift i elvedistriktet. Ordlyden i det opprinnelige lovforslaget i Prop.86 L (2011–2012) var beholdt i høringsforslaget.

Høringsforslaget var som følger:

«Den som bor i elvedalen til Tanavassdraget, har rett til å fiske med stang og håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av vassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme har reindrifutøvere når de driver reindrift langs de lakseførende delene av Tanavassdraget. Fiske må ikke skje til fortrensel for de fiskeberettigete etter § 3.»

3.5.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA mener bestemmelsen i høringsforslaget vil gi stangfiskerett til personer som ikke bor innenfor de grenser som beskrives i Tanaforskriften § 4 om rett til stangfiske, og at den foreslåtte bestemmelsen derfor utvider kretsen av de som har stangfiskerett i forhold til forskriften.

Tana kommune mener at det er svært viktig at lokalbefolkningens rett til stangfiske lovfestes, slik det foreslås i høringsutkastet § 4.

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og fastsatt i Tanaforskriften.

Side 8

3.5.4 Departementets vurdering

Departementet presiserer at det i høringsutkastet ikke var meningen å endre det materielle innholdet i stangfiskeretten. Dersom forslaget kan oppfattes slik at den nye bestemmelsen utvider kretsen av de som har stangfiskerett i forhold til Tanaforskriften, mener departementet at det er grunn til å justere utkastet slik at bestemmelsen er i samsvar med forskriften.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Den som bor i Tana eller Karasjok kommuner har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme gjelder for personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindrifutøvere som ikke bor i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.

Fiskerett etter første ledd må ikke utøves til fortrensel for de fiskeberettigete etter § 4.»

3.6 § 6 Forskrifter og forhandlinger

3.6.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd gir hjemmel til å gi forskrifter om adgang til fiske i Tanavassdraget for andre enn lokalbefolkningen. Bestemmelsen lyder:

«Foranstaaende Bestemmelse er ikke til Hinder for, at Fogden efter Kongens nærmere Bestemmelse kan meddele andre end de Fiskeriberettigede Tilladelse til i Tanavasdraget at drive Stangfiske efter Lax og Sjørret.»

Det er gitt en bestemmelse om andres adgang til fiske i Tanaforskriften § 5, som lyder:

«Personer som ikke har rett til stangfiske jf. § 4, har adgang til stangfiske mot løsning av fiskekort og innenfor de begrensningene som følger av kapittel 3.»

Tanaforskriften § 5 slår fast at andre enn de som er fiskeberettiget etter forskriften § 3 eller har rett til stangfiske etter forskriften § 4, har en *adgang*, ikke en rett, til fiske i vassdraget mot løsning av fiskekort.

Adgangen omfatter ikke rett til fiskekort til lav pris, i motsetning til de som har rett til stangfiske etter Tanaforskriften § 4, jf. forskriften § 9 annet ledd og kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget s. 14. En innskrenkning i fiskekortsalget skal først gjøres gjeldende for tilreisendes fiske, jf. kongelig resolusjon 4. februar 2011 s. 14.

Tanaloven av 1888 har ingen tilsvarende generell forskriftshjemmel som foreslått i høringsutkastet § 5 annet ledd, og heller ingen bestemmelse om forhandlinger. Finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd er imidlertid bestemmelser tilsvarende høringsutkastet § 5 annet ledd om forskrifter og forhandlinger. Departementet viser til at Tanaforskriften er gitt med hjemmel blant annet i finnmarksloven § 28 annet ledd. Finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd lyder:

«Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og dem som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene.»

I Tanaforskriften er det også inntatt en bestemmelse om forhandlinger i § 13, som lyder:

«Ved forhandlinger mellom den norske og den finske stat om avtale om fiske i Tanavassdragets skal Tanavassdragets fiskeforvaltning utpeke to representanter til den norske forhandlingsdelegasjonen en fra de fiskeberettigede etter § 3 og en person med stangfiskerett etter § 4.

Ved regionale forhandlinger med Finland om fiskeregler og fiskekortpriser for tilreisende fiskere skal Tanavassdragets fiskeforvaltning utpeke to representanter til den norske forhandlingsdelegasjonen etter de samme prinsipper som nevnt i første ledd.»

3.6.2 Høringsforslaget

Høringsforslaget var som følger:

«Departementet kan gi forskrift om andres adgang til stangfiske.

Departementet kan også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av alt fiske. Forskriften skal legge til rette for en lokal,

Side 9

rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket. Fisket skal være økologisk bærekraftig og sikre naturgrunnlaget for lokalbefolkningen, samisk bosetting og kultur.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

Forskriftshjemmelen i høringsforslaget første ledd om andres adgang til stangfiske er en videreføring av Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd. Forskriftshjemmelen i høringsforslaget § 5 annet ledd følger fra før av finnmarksloven § 28 annet ledd. Høringsutkastet § 5 tredje ledd ble videreført fra finnmarksloven § 28 tredje ledd, men med den endring at «berørte kommuner» og «de som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene» ble tatt ut. Begrunnelsen for dette var at kommunene oppnevner fire medlemmer, og de fiskeberettigete velger fem av medlemmene i Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Forslaget innebærer at bestemmelsene om Tana i finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd flyttes til ny Tanalov, og at finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd dermed kun gjelder for Neidenvassdraget. I tillegg foreslås det i høringsutkastet å ta inn en ny § 28a i finnmarksloven, hvor det sies at «For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.» Se nærmere om dette i denne proposisjonens punkt 4 om endringer i andre lover.

Myndigheten til å gi forskrift ble foreslått lagt til departementet, da ansvaret for lakse- og innlandsfisket ligger under Klima- og miljødepartementet.

3.6.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA ser ikke nødvendigheten av å ha en egen forskriftshjemmel i Tanaloven for andres adgang til stangfiske, og viser til Tanaforskriften § 5 hvor andres adgang til stangfiske er forskriftsfestet. *Laksebreveiere i Tanavassdraget SA* foreslår at utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fiske skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning, de fiskeberettigete og Tana og Karasjok kommuner.

Norges Jeger- og Fiskerforbund støtter forslaget om å videreføre en hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske. Denne adgangen kan ikke ekskluderes over tid, som beskrevet i høringsbrevet. Det er ikke vanlig at det fremgår av lovverket at andre enn fiskerettshavere har denne typen adgang, men i dette tilfellet mener Norges Jeger- og Fiskerforbund at det vil være riktig.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark støtter forslaget om å videreføre en hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske. Denne rettigheten kan ikke ekskluderes over tid, som beskrevet i høringsbrevet.

Sametinget mener at ordlyden i høringsutkastet § 5 annet ledd første punktum må tilsvare finnmarksloven § 28 annet ledd første punktum. Sametinget ser ingen grunn til at det tilføyes «alt», slik som foreslått i høringen. Dette kan skape unødig usikkerhet om departementets mulighet til å gå inn i mer privatrettslige reguleringer som ligger til Tanavassdragets fiskeforvaltning. Sametinget kan ikke uten videre følge departementets kommentarer til § 5 første ledd. De hevder at departementet her går inn i en tolkning av hva som må forstås som en ressursknapphetsbegrunnelse for å innskrenke andres adgang til fiske. At staten ved Tanaloven av 1888 har gitt seg selv en rett til å gi tillatelse til å drive stangfiske til andre enn fiskeberettigete, og ved egen forvaltning har gitt andre slik adgang er ikke det samme som at dette er en lokal sedvanerett. Sedvaneretten knyttes til de som bor i elvedalen og ikke til andre. Sametinget kan heller ikke se at rettstilstanden er slik at «andre» ikke kan ekskluderes fra fisket om ressursituasjonen skulle tilsi det. Sametinget er positiv til forslaget til § 5 tredje ledd, men mener det må fremgå av forarbeidene at samrådet mellom Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget skal skje i henhold til de konsultasjonsforpliktelser for staten som følger av folkeretten, og da særlig ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6.

Tana kommune mener at rettighetshaverne må konsulteres ved forhandlinger med Finland.

Tanavassdragets fiskeforvaltning anbefaler at ordlyden i høringsutkastet § 5 annet ledd første punktum tilsvare finnmarksloven § 28 annet ledd første punktum. Den foreslåtte ordlyden med mulighet for departementet til å foreta regulering av «alt» fiske kan forstås slik at det gis mulighet til å foreta privatrettslige reguleringer som er tillagt Tanavassdragets fiskeforvaltning. Videre uttales at det er viktig at merknadene til de enkelte bestemmelsene er presise og utfyllende, så langt det er mulig. I oppstartfasen av lokal forvaltning av Tanavassdraget, har Tanavassdragets fiskeforvaltning erfart hvor viktig merknadene til de enkelte bestemmelsene er. Med dette som bakgrunn

Side 10

ønsker Tanavassdragets fiskeforvaltning at merknadene til § 5 utdypes, slik at omtale i lovforarbeidene inntar forarbeidene til Tanaforskriften der det er mulig. Tanavassdragets fiskeforvaltning mener formuleringen i høringsbrevet om at allmennheten ikke kan ekskluderes fra Tanavassdraget utvider det som følger av Tanaforskriften § 5, og at dette er uheldig. Det ønskes i stedet at allmennhetens adgang til fisket i Tana kan beskrives blant annet ved forskriftens tekst.

3.6.4 Departementets vurdering

Første ledd

Hjemmelen til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske er nødvendig som hjemmel for Tanaforskriften § 5. Departementet presiserer at høringsutkastet § 5 første ledd er en videreføring av Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd, og at forslaget til nytt første ledd ikke innebærer materielle endringer i forhold til Tanaloven av 1888 § 1

første ledd. Departementet mener det bør presiseres i ordlyden at det kan gis forskrift om adgang til stangfiske for «andre enn de som er nevnt i § 4 og § 5», slik at bestemmelsen blir klarere.

Annet ledd

Departementet er enig i at formuleringen «alt» i annet ledd første punktum kan skape unødig usikkerhet om departementets mulighet til å gå inn i mer privatrettslige reguleringer som ligger til Tanavassdragets fiskeforvaltning, og foreslår derfor at formuleringen «alt» tas ut av bestemmelsens annet ledd.

Departementet presiserer at Tanaloven er en rettighetslov, og at reguleringer i laksefisket skjer etter lakse- og innlandsfiskloven. Etter en nærmere vurdering mener departementet at tredje punktum derfor bør tas ut av lovforslaget, da setningen kan gi inntrykk av at reguleringer i laksefisket i Tana skjer med hjemmel i Tanaloven. Departementet viser for øvrig til at annet ledd er en videreføring av finnmarksloven § 28 annet ledd, hvor setningen i tredje punktum ikke står.

Tredje ledd

Departementet viser til at kommunene oppnevner fire medlemmer til Tanavassdragets fiskeforvaltning, og at de fiskeberettigete velger fem av medlemmene i Tanavassdragets fiskeforvaltning. Departementet mener det er naturlig at utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland derfor skal skje i samråd kun med Sametinget og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Departementet tilrår på denne bakgrunn at bestemmelsen vedtas som følger:

«Departementet kan gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Departementet kan ved forskrift også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

3.7 § 7 Straff

3.7.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 § 2 lyder som følger:

«Ulovlig fiskeri i vassdrag eller overtredelser av bestemmelser som er gitt i medhold av § 1, straffes med bøter.»

3.7.2 Høringsforslaget

I høringen ble det lagt til grunn at en tilsvarende straffehjemmel som Tanaloven av 1888 § 2 burde videreføres i den nye loven. I høringsforslaget var straffehjemmelen i Tanaloven av 1888 omarbeidet i tråd med lovteknikk for utforming av straffebestemmelser. Utkastet til ny straffebestemmelse var ikke ment å medføre materielle endringer i forhold til Tanaloven av 1888 § 2.

Høringsutkastet var som følger:

«Den som forsettlig eller uaktsomt krenker en annens fiskerett i henhold til §§ 3 eller 4, eller som overtrer bestemmelser gitt i forskrift etter § 6 første ledd, straffes med bøter.»

3.7.3 Høringsmerknader

Det er ikke kommet høringsmerknader til høringsutkastet til straffebestemmelse.

Side 11

3.7.4 Departementets vurdering

Departementet legger til grunn at uberettiget fiske ikke nødvendigvis vil krenke en annens rett etter §§ 4 eller 5. Meningen med bestemmelsen er å omfatte både uberettiget fiske og tilfeller av sabotasje, nektelse, hindring eller fortrensel av personer med lovlig fiskerett. Departementet mener derfor at bestemmelsen bør justeres, slik at det fremgår klart at også uberettiget fiske er omfattet.

Departementet tilrår på denne bakgrunn at følgende bestemmelse vedtas:

«Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.»

Kapittel 4 Endringer i andre lover

4.1 Lov 23. juni 1888 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt

Ny Tanalov vil avløse og i stor grad videreføre Tanaloven av 1888. Som følge av dette oppheves Tanaloven av 1888.

4.2 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven)

At rettighetene til fiske i Tanavassdraget skal videreføres ved egen Tanalov, gjør det nødvendig å foreta enkelte justeringer i finnmarksloven kapittel 4. Departementet foreslår at finnmarksloven § 28 endres slik at bestemmelsen kun gjelder fiske i Neidenvassdraget, og at det inntas en ny § 28a som henviser til Tanaloven når det gjelder fiskerettigheter i Tanavassdraget. Det er ikke kommet høringsmerknader til forslaget om endringer i finnmarksloven.

Departementet tilrår at finnmarksloven kapittel 4 endres som foreslått i det følgende:

Kapittel 4. Tana og Neiden

§ 28 Fisket i Neidenvassdraget

I Neidenvassdraget har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket *i Neidenvassdraget*.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket *i Neidenvassdraget* skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og *de* som har særskilte rettigheter til fisket *i vassdraget*.

§ 28 a Fisket i Tanavassdraget

For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.

4.3 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskloven)

Forslaget til ny Tanalov gjør det også nødvendig å justere ordlyden i lakse- og innlandsfiskloven § 24, slik at denne henviser til Tanaloven. Det er ikke kommet høringsmerknader til forslaget om endringen i lakse- og innlandsfiskloven.

Departementet tilrår at lakse- og innlandsfiskloven § 24 endres som følger:

«Denne lov medfører ingen endringer i de særlige regler som gjelder for den lokale befolknings rett til fiske i Finnmark etter kgl. res. av 27. mai 1775 angående Jorddelingen i Finnmarken samt Bopladses Udvisning og Skyldlægning *sammesteds, finnmarksloven kapittel 4 og Tanaloven.*»

Kapittel 5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget kan ikke sies å få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Forslaget innebærer at det opprinnelige utkastet om en bestemmelse i finnmarksloven § 28 som konkretiserte innholdet i fiskerettighetene i Tanavassdraget, som var foreslått i Prop.86 L (2011–2012), i stedet videreføres i ny Tanalov, slik at Tanaloven av 1888 moderniseres i samsvar med dagens lovgivningsteknikk. I Prop.86 L (2011–2012) ble det uttalt at de foreslåtte endringene i finnmarksloven ville ha svært begrensede eller ingen økonomiske og administrative konsekvenser. Det er kun foreslått mindre endringer i det foreliggende lovforslaget i forhold til det opprinnelige forslaget i Prop.86 L (2011–2012), og dette endrer ikke de økonomiske og administrative konsekvensene.

Side 12

Kapittel 6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 1 (lovens formål)

§ 1 angir at lovens formål vil være å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane. Det vil være både den tradisjonelle retten laksebreveierne har til fiske med alle tillatte typer redskaper, og lokalbefolkningens rett til stangfiske som nå lovfestes.

Til § 2 (stedlig virkeområde)

§ 2 om lovens stedlige virkeområde angir at loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget. Loven gjelder kun for de lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge. Dette vil si norsk side av riksgrensestrekningen og de rent norske strekningene. Tanaforskriften bruker den samme formuleringen i sin virkeområdebestemmelse, men med presiseringen «i Norge». Det vises for øvrig til merknadene til Tanaforskriften § 1 i kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget.

Til § 3 (forholdet til folkeretten)

Paragrafen fastsetter at loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, og at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget. Tanaloven gjelder et område hvor folkerettens regler om urfolk og minoriteter vil kunne være relevante, og formålet med bestemmelsen er å sikre at loven blir anvendt i overensstemmelse med disse reglene.

Med folkerettens regler om urfolk og minoriteter siktes det først og fremst til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, men også til

andre folkerettslige regler om urfolk og minoriteter som Norge er bundet av. Det samme gjelder folkerettslige regler som Norge vil ratifisere i fremtiden. Det vises for øvrig til omtalen av folkerettens regler om urfolk og minoriteter i Ot.prp.nr.53 (2002–2003) punkt 5.

Til § 4 (fiskeberettigete)

Første ledd angir for det første hvilke kriterier som må være oppfylt for å kunne regnes som «fiskeberettiget» i Tanavassdraget. «Fiskeberettigete» anvendes som betegnelse på de som har laksebrev og dermed rett til å fiske med alle tillatte typer redskaper. For å være fiskeberettiget må vedkommende avle minst 2000 kg høy i året eller en tilsvarende mengde grovfôr av annet slag på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål. Grunnen må ligge mindre enn to kilometer fra bredden av Tanavassdraget. Departementet presiserer at uttrykket «elvebredden» også omfatter sideelvene, og dette er årsaken til at sideelvene ikke nevnes særskilt i bestemmelsen. Videre må vedkommende bo på eller nær grunnen. Bosettingskravet innebærer at vedkommende person må være registrert i folkeregisteret som bosatt i det aktuelle området og at vedkommende faktisk bor der. Dette betyr for eksempel at flytting til området for sommersesongen ikke er tilstrekkelig for å kunne tilfredsstille bosettingsvilkåret. Ordlyden «eller nær grunnen» åpner for at bosted i nær tilknytning til jordbrukseieendommen også kan gi grunnlag for fiskerett, dersom dette kan gi bedre utnyttelse av eiendommen som er grunnlaget for fiskeretten. Grunnlaget for fiskeretten kan også opprettholdes når særlige naturmessige forhold, som for eksempel flom eller ras, gjør det nødvendig å flytte fra en eiendom som tilfredsstiller vilkårene.

For det annet angir *første ledd* innholdet i fiskeretten. De fiskeberettigete har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget. Retten etter denne bestemmelsen omfatter dermed både garn-, stengsels- og stangfiske. I dette ligger også en anerkjennelse av at det er de fiskeberettigete som har den prioriterte retten i vassdraget.

Annet ledd første punktum angir at fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Det er med andre ord bare ett medlem i hver husstand som er fiskeberettiget. Det vil imidlertid være opp til husstanden å avgjøre hvilket av medlemmene som skal utøve fiskeretten til enhver tid.

Annet ledd annet punktum angir at dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske. Presiseringen «på samme grunn» er tatt inn for å tydeliggjøre at i de tilfeller hvor personer som driver gårder sammen hver for seg oppfyller vilkårene i § 4, mister ikke disse sin opprinnelige fiskerett.

Side 13

Til § 5 (rett til stangfiske)

§ 5 fastslår at den delen av elvedalens befolkning som ikke er fiskeberettiget etter § 4, har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Bestemmelsen innebærer en lovfesting av lokal sedvanerett. Det har vært langvarig praksis for at retten til stangfiske har omfattet hele befolkningen innen dagens kommunegrenser for Tana og Karasjok kommuner og de som bor langs sideelvene til Tana i Kautokeino kommune. Dette er samme personkrets som etter tidligere praksis har hatt rett til fiskekort til lav pris, noe de fortsatt har rett til. Uttrykket «bor» skal forstås på samme måte som tilsvarende uttrykk i § 4. Dette vil si at bosettingskravet innebærer at vedkommende person må være registrert i folkeregisteret som bosatt i det aktuelle området og at vedkommende faktisk bor der. Flytting til området for sommersesongen er for eksempel ikke tilstrekkelig for å oppfylle bosettingsvilkåret.

Reindriftsutøvere som ikke er fast bosatt i de nevnte områdene vil etter *første ledd tredje punktum* ha samme rett som lokalbefolkningen når de driver reindrift i elvedistriktet.

Etter *annet ledd* må stangfiskeretten ikke utøves til fortrenghet for de fiskeberettigete etter § 4. Bestemmelsen er tatt inn for å synliggjøre at det er de fiskeberettigete som har den prioriterte retten i vassdraget.

Til § 6 (forskrifter og forhandlinger)

§ 6 inntar i *første ledd* en forskriftshjemmel til å regulere adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5. En bestemmelse om andres adgang til fiske er også inntatt i Tanaforskriften.

Egentlige rettighetshavere er bare elvedalens befolkning, inndelt slik som det er enighet om, samt reindriftsutøvere når de driver reindrift i elvedistriktet. Alle andre har likevel på grunnlag av langvarig praksis adgang til stangfiske i vassdraget mot betaling av fiskekort, men slik at det ikke går ut over rettighetshavernes utøvelse av fisket. De fiskeberettigete jf. § 4 og lokalbefolkningen jf. § 5 har altså en *rett* til fiske, mens andre har en *adgang* til fiske i Tanavassdraget. Andre har ikke rett til fiskekort til lav pris slik lokalbefolkningen har etter Tanaforskriften §§ 9 jf. 4. En eventuell innskrenkning av fiskekortsalget skal først gjøres gjeldende for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Selv om andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5 ikke har fiskerett i vanlig forstand, har andres adgang en viss faktisk beskyttelse i formuleringen i Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd om salg av fiskekort, i bakgrunnen for denne ordning og i den praksis som har vært. Andre kan ikke utelukkes fra fiske i vassdraget, unntatt av hensyn til fiskebestandene eller av hensyn til lokalbefolkningens fiskerettigheter.

Bestemmelsens *annet ledd* viderefører regelen i finnmarksloven § 28 om hjemmel til å gi forskrift om forvaltningen og utøvelsen av fiske. Bestemmelsen gir hjemmel for Tanaforskriften.

§ 6 *tredje ledd* videreføres også fra finnmarksloven § 28, men med den endring at «berørte kommuner» og «de som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene» tas ut. Samrådet med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget skal skje i henhold til de konsultasjonsforpliktelser for staten som følger av folkeretten, og da særlig ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6.

Til § 7 (straff)

Bestemmelsen innfører en straffehjemmel, slik det også er i Tanaloven av 1888. Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter. Med uttrykket «uberettiget fiske» siktes det til utøvelse av fiske uten at vilkårene i §§ 4 eller 5 er oppfylt, eller overtredelse av bestemmelser gitt i forskrift etter § 6 første ledd. Med uttrykket «krenker en annens fiskerett» siktes det til tilfeller av for eksempel sabotasje, nektelse, hindring eller fortrenghet av personer med lovlig fiskerett. Slike tilfeller vil og kunne dekkes av bestemmelser i straffeloven. For å sikre at alle slike tilfeller fanges opp, ser departementet det som hensiktsmessig at dette omfattes av straffebestemmelsen i Tanaloven.

Til § 8 (ikrafttredelse)

Første ledd sier at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Det fremgår av *annet ledd* at forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og Tanaloven av 1888 fremdeles gjelder.

Til § 9 (endringer i andre lover) [§ 9, § 24, § 28, § 28a]

At rettighetene til fiske i Tanavassdraget videreføres ved egen Tanalov, gjør det nødvendig å foreta enkelte justeringer i finnmarksloven kapittel 4 og lakse- og innlandsfiskloven § 24. Bestemmelsen er ikke ment å medføre materielle endringer i gjeldende rett.

Side 14

Tilråding

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Side 15

Forslag til lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

I

§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

§ 2 Stedlig virkeområde

Loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.

§ 3 Forholdet til folkeretten

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.

§ 4 Fiskeberettigete

Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget.

Fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.

§ 5 Rett til stangfiske

Den som bor i Tana eller Karasjok kommuner har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme gjelder for personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.

Fiskerett etter første ledd må ikke utøves til fortrenghet for de fiskeberettigete etter § 4.

§ 6 Forskrifter og forhandlinger

Departementet kan gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Departementet kan ved forskrift også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

§ 7 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.

§ 8 Ikraftsetting og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavasdraget i Finmarkens Amt gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 9 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavasdraget i Finmarkens Amt oppheves.

2. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal kapittel 4 lyde:

Side 16

Kapittel 4. Tana og Neiden

§ 28 Fisket i Neidenvassdraget

I Neidenvassdraget har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i *Neidenvassdraget*.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i *Neidenvassdraget* skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og *de* som har særskilte rettigheter til fisket i *vassdraget*.

§ 28 a Fisket i Tanavassdraget

For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.

3. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. skal § 24 lyde:

§ 24 Særlige rettigheter i Finnmark

Denne lov medfører ingen endringer i de særlige regler som gjelder for den lokale befolknings rett til fiske i Finnmark etter kgl. res. av 27. mai 1775 angående Jorddelingen i Finnmarken samt Bopladses Udvisning og Skyldlægning *sammesteds, finnmarksloven kapittel 4 og Tanaloven*.

VEDTEKTER FOR TF - TANAVASSDRAGETS FISKEFORVALTNING

Vedtatt av TF i møte 28.02.-01.03.2019

Vedlagt merknader til enkelte bestemmelser (side 12-13)

INNHOLD

Kapittel 1 Lokal forvaltning av Tanavassdraget

- § 1 Mandat
- § 2 Overordnet mål
- § 3 Formål
- § 4 Arbeidsområde – forvaltning, tradisjonskunnskap, samarbeid, informasjon
- § 5 Administrasjon, øverste administrative leder - ansvar
- § 6 Geografisk virkeområde
- § 7 Språk

Kapittel 2 Vassdragets fiskere – rettighetshavere og tilreisende

- § 8 Vassdragets rettighetshavere
- § 9 Laksebreveiere med garn- og stangfiskerett
- § 10 Lokale stangfiskere med sedvanerett
- § 11 Tilreisende fiskere med adgang til stangfiske
- § 12 Utøvelse av fiske, fiskeravgift, fiskekort, fangstrapportering

Kapittel 3 TF - organisering

- § 13 Øverste ledelse, leder og nestleder, uttalelser utad, organansvar
- § 14 Valg av representanter for ny funksjonsperiode
- § 15 Konstituerende møte
- § 16 Valgbare til leder- og nestlederverv
- § 17 Valg av leder og nestleder
- § 18 Utnevning av saksutvalg, ekstern representasjon
- § 19 Saksutvalg - behandling av søknader om garnfiske
- § 20 Avtaleforhandlinger med Finland, valg av representanter

Kapittel 4 TF møter – innkalling, habilitet, beslutningsdyktighet, avstemming

- § 21 Møteinnkalling, møteledelse, saksfremlegg med forslag til vedtak
- § 22 Spørsmål om habilitet, taushetsplikt, etiske retningslinjer
- § 23 Beslutningsdyktighet, forfall, avstemming, klage på vedtak
- § 24 Krav om alminnelig flertall – i saker, valg, ansettelse
- § 25 Krav om kvalifisert flertall i bestemte saker

Kapittel 5 Fritak fra verv – suppleringsvalg

- § 26 Anmodning om fritak, utskifting
- § 27 Suppleringsvalg – avgjørelse, gjennomføring av valg

Kapittel 6 Virksomhet – forvaltningsoppgaver, ansvar

- § 28 Forvaltningsoppgaver
1. Soner, soneinndeling
  2. Forvaltning av fisken og fisket
  3. Salg av fiskekort, fastsetting av priser, ingen klageadgang
  4. Oppsyn
  5. Fellesmøter for rettighetshavere med laksebrev
  6. Årlig laksemøte for rettighetshavere med laksebrev og stangfiskerett
  7. Overordnede planer, rapporter, fangsrapporter
  8. Økonomistyring – inntekter, utgifter, likviditet
  9. Årsberetning, regnskap, årsresultat
  10. Disposisjonsfond og avsetningsfond
  11. Båtregisteret for Tanavassdraget - driftsansvar

Kapittel 7 Andre bestemmelser

- § 29 Innskrenkning av fisket
- § 30 Utstenging fra fiske
- § 31 Forvaltningsloven, offentlighetsloven - gjeldende for saksbehandling
- § 32 Tvisteløsning - rettighetsforhold, utøvelse av fiske
- § 33 Fastsettelse og endring av vedtektene

Kapittel 1 Lokal forvaltning av Tanavassdraget

§ 1 Mandat

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) er opprettet som et selvstendig særorgan for lokal rettighetsbasert forvaltning av fisk og fisket i de lakseførende deler av Tanavassdraget.¹

Forvaltningen skal sikre lokalbefolkningens særskilte og historiske rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.² Rettighetshavere; garnfiskere og lokale stangfiskere, skal sikres deltakelse og rettigheter i forvaltningen.

Fisken og fisket forvaltes i samsvar med formålet i naturmangfoldloven om utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, og i samsvar med overenskomst mellom Norge og Finland om fisket.³ TF har lovfestet rett til deltakelse i avtaleforhandlingene og i utarbeidelse av forskrifter.⁴

§ 2 Overordnet mål

TFs overordnede mål er å bevare laksebestandene som naturgrunnlag for bosetting og elvesamisk kultur i hele elvedistriktet. Laksebestandene skal forvaltes på en bærekraftig måte utfra et kunnskapsgrunnlag som er bygd på tradisjonell og vitenskapelig kunnskap.

§ 3 Formål

TFs formål er å legge tilrette for laksebreveierens rett til tradisjonelt garnfiske, lokalbefolkningens sedvanerett til stangfiske og tilreisendes adgang til stangfiske. Fiskeressursene skal forvaltes til beste for befolkningen og framtidige generasjoner i elvedistriktet.

§ 4 Arbeidsområde – forvaltning, tradisjonskunnskap, samarbeid, informasjon

TFs arbeidsområde består av offentligrettslige forvaltningsoppgaver gitt i gjeldende lovverk og privatrettslige forvaltningoppgaver på vegne av vassdragets rettighetshavere.⁵ TF har ansvar for å forvalte fisk og fisket i vassdraget; herunder organisering av fisket og salg av fiskekort, overvåking av bestandene, oppsyn med fisket, fangstrapportering og informasjon.⁶ Jf. kap. 6 Virksomhet - forvaltningsoppgaver, ansvar.

TF kan av eget tiltak reise saker og gi uttalelse om alle saker innen sitt arbeidsområde. TF har beslutningsmyndighet i delegerte forvaltningsoppgaver når dette følger av lov og forskrifter. TF kan kun instrueres ved lov eller forskrift.

Sentralt i forvaltningen er overvåking av laksebestandene og arbeid mot miljømessige trusler mot disse. Lokalbefolkningens tradisjonskunnskap og lokal grenseoverskridende kunnskapsutveksling om laks og laksefiske, vektlegges.

TF har ansvar for informasjon om status og kunnskap om laks og laksefiske i vassdraget. TF skal forelegges forskningens formål og en skisse når forskningsinstitusjoner bevilger midler eller planlegger forskning angående Tanavassdraget. TF samarbeider med nasjonale og internasjonale vitenskaps- og kompetansemiljøer for gjensidig kunnskapsutveksling og -utvikling av lakserelaterte data, statistikker og rapporter.

---

¹ Jf. Tanaloven § 6, 2. ledd, Tanaforskriften § 2 Formål

² Jf. Tanaloven § 1 Lovens formål

³ Jf. Tanaforskriften § 6, siste ledd, Lov om laksefisk og innlandsfisk, § 1 Lovens formål og Tanaloven § 6, 3. ledd

⁴ Jf. Tanaloven §§ 3 og 6, 3. ledd, Tanaforskriften § 13

⁵ Jf. Kgl.res. av 20.06.2014 forslag til endringer i Tanaforskriften, merknader til § 6

⁶ Jf. Tanaforskriften § 6, 1. ledd

§ 5 Administrasjon - øverste administrative leder – ansvar

Administrasjonen ledes av daglig leder med tittel direktør. TF ansetter direktør og godkjenner stillingskontrakt, lønnsvilkår og arbeidsinstruks.

Direktøren er øverste administrative leder og har ansvar for den daglige driften av virksomheten og for ansattes arbeidsvilkår. Direktøren iverksetter og følger opp forvaltningens oppgaver i samsvar med TFs delegasjon, vedtak og retningslinjer. Direktøren rapporterer til TF om forvaltningens virksomhet og resultatutvikling.

Direktøren sørger for at regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og fremmer regnskap og disponering av årsresultat og formuesforvaltning til behandling i TF. Direktøren har ansvar for å utarbeide i samråd med leder, eller nestleder i lederens fravær, sakliste og skriftlige saksfremlegg med forslag til vedtak til TF møter og fellesmøter. Direktøren er TFs sekretær og ivaretar sekretærfunksjoner i møter. Direktøren er TFs kontaktledd til rettighetshavere, sonene og andre samarbeidspartnere.

§ 6 Geografisk virkeområde

TFs geografiske virkeområde er den nedre norske delen av Tanaelva med sidevassdragene og elvemunningen, sidevassdragene på norsk side av riksgrensestrekningen og sidevassdragene fra riksgrensen i øvre del av vassdraget. Riksgrensestrekningen, unntatt sidevassdragene, forvaltes i samsvar med overenskomst mellom Norge og Finland om fisket.

§ 7 Språk

Samisk og norsk er likestilte språk i TF. Møter gjennomføres med tolkning.

Kapittel 2 Vassdragets fiskere – rettighetshavere og tilreisende

§ 8 Vassdragets rettighetshavere

Rettighetshavere til fiske er elvedalens befolkning som fast bor i Tana eller i Karasjok kommune, eller i Kautokeino kommune langs de lakseførende sideelver. I tillegg har reindriftsutøvere stangfiskerett, jf. § 10.

Flytting for kun sommersesongen til en av kommunene i elvedalen, oppfyller ikke vilkåret om bosetting.⁷

§ 9 Laksebreveiere med garn- og stangfiskerett⁸

Rettighetshaver til tradisjonell garnfiske, er den som oppfyller krav om årlig avling på egen eller leid grunn på åremål, og som bor på eller nær grunnen som ligger mindre enn to kilometer fra Tanaelva eller sidevassdragene. Rettighetshaver skal være registrert i folkeregisteret som fast bosatt i det aktuelle området i Tana eller i Karasjok kommune, eller i Kautokeino kommune langs de lakseførende sideelver.

TF utsteder laksebrev med vilkår for fiskeretten og utøvelse av fisket. Jf. nærmere *Regler om laksebrev*, § 3 Vilkår for laksebrev. Laksebreveier har i tillegg stangfiskerett. Fiskeretten utøves mot innløsning av sesongfiskekort til lav pris. Laksebreveier har rett til økonomisk andel av TFs årsoverskudd som fordeles minst hvert annet år, og har møte-, forslags- og stemmerett i fellesmøter.⁹

⁷ Jf. Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til Tanaforskriften § 3

⁸ Jf. Tanaloven § 4, Tanaforskriften § 3, Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til § 3

⁹ Jf. Tanaforskriften § 11, 3. ledd, Regler om fellesmøter § 3

§ 10 Lokale stangfiskere med sedvanerett¹⁰

Elvedalens befolkning som ikke har garnfiskerett, har lokal sedvanerett til fiske med stang og håndsnøre fra land og båt. Rettighetshaver med stangfiskerett skal være registrert i folkeregisteret som fast bosatt i Tana eller i Karasjok kommune, eller i Kautokeino kommune langs de lakseførende sideelver. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene, har stangfiskerett når de driver reindrift i elvedistriktet.¹¹

Stangfiskeretten utøves mot innløsning av sesongfiskekort til lav pris.

§ 11 Tilreisende fiskere med adgang til stangfiske¹²

Tilreisende fiskere er de som ikke er fast bosatt og registrert i folkeregisteret i en av elvedalens kommuner. Tilreisende fiskere har adgang til stangfiske og håndsnøre fra land eller båt med en lokal roer som bor fast i elvedalen. Adgang til stangfiske utøves mot innløsning av fiskekort.

§ 12 Utøvelse av fiske, fiskeravgift, fiskekort, fangstrapportering

Fiske med stang og håndsnøre må ikke utøves til hinder eller fortrenghet for garnfisket.¹³

Personer som betaler fiskeravgift og kjøper fiskekort, kan fiske i de lakseførende deler av vassdraget, sidevassdragene og elvemunningen. Priser på fiskekort for lokale og tilreisende fiskere i ulike elvestrekninger, finnes på TFs hjemmeside:

www.tanafisk.no/fiskekort/

Ungdom under 18 år kan kjøpe fiskekort uten å betale fiskeravgift. Tilreisende barn inntil fylte 16 år kan fiske gratis fra land. Barn bosatt i elvedalen kan fiske gratis fra land og fra båt inntil fylte 16 år. Reindriftsutøvere, jf. § 10, betaler ikke fiskeravgift.¹⁴

Enhver som kjøper fiskekort, er pliktig til å rapportere inn fangstresultatene til TF, også nullfangst. Opplysninger om fangstrapportering finnes på TFs hjemmeside:

www.tanafisk.no/fiskekort/fangstrapportering

Kapittel 3 TF – organisering

§ 13 Øverste ledelse, leder og nestleder, uttalelser utad, organansvar

TF medlemmer har, som et kollegialt organ, det øverste ansvaret for ledelse av den lokale forvaltningen og drift av virksomheten. TF ledes av leder. Nestleder fungerer ved lederens fravær.

TF består av 9 medlemmer hvorav 5 representerer laksebreveiere valgt i laksebreveiernes fellesmøte, og 4 representerer for lokale fiskere med stangfiskerett valgt med 2 av hver av kommunestyrene i Tana og Karasjok. Sittende TF medlemmer fungerer inntil nyvalgte medlemmer har konstituert seg for ny funksjonsperiode.

Leder, eller den leder utpeker, uttaler seg utad på vegne av TF om saker av prinsipiell karakter, eller saker som er under behandling.

TF kan på grunnlag av sitt organansvar, bli ansvarlig for skade som påføres tredjemann som følge av TF medlemmenes vedtak, beslutninger eller andre handlinger eller unnlater.

---

¹⁰ Jf. Tanaloven § 5, Tanaforskriften § 4

¹¹ Jf. Tanaforskriften § 4

¹² Jf. Tanaloven § 6, 1. ledd, Tanaforskriften § 5

¹³ Jf. Tanaloven § 5, 2. ledd

¹⁴ Jf. Reindriftsloven § 26

Dette kan gjelde uavhengig av om TF har utøvd privatrettslig eller offentligrettslig myndighet, jf. § 4.

§ 14 Valg av representanter for ny funksjonsperiode ¹⁵

Samtlige 9 representanter med personlige stedfortredere skal velges innen utgangen av november måned i kommunevalgåret. Funksjonsperioden er 4 år og følger kommunevalgperioden. Sittende medlemmer og stedfortredere kan gjenvelges for ny funksjonsperiode. Representanter av begge kjønn bør velges.

Fellesmøtet for valg av laksebreveiernes representanter, holdes samlet for Karasjok og Tana soner. Fellesmøtet velger 5 representanter med personlige stedfortredere blant laksebreveiere som er fast bosatt og registrert i folkeregisteret i en av elvedalens kommuner. Minst 2 av de 5 representantene og stedfortredere skal være fast bosatt i Karasjok sone, og tilsvarende i Tana soner. Jf. *Regler om fellesmøter*, § 6.

Kommunestyrene i Tana og i Karasjok oppnevner etter kommunevalget 2 representanter hver med personlige stedfortredere blant personer med stangfiskerett, og som er fast bosatt og registrert i folkeregisteret i kommunene. Personer med laksebrev kan ikke oppnevnes.

§ 15 Konstituerende møte

Sittende leder har ansvar for å innkalle valgte representanter til konstituerende møte med valg av leder og nestleder for ny funksjonsperiode. Møtet skal holdes innen 7 dager etter at samtlige 9 representanter for laksebreveiere og lokale stangfiskere er valgt.

Sittende leder åpner og leder konstituerende møte med godkjenning av innkalling og sakliste inntil ny leder er valgt. Det legges fram statusrapport om viktige saker og om arbeidet tilknyttet avtaleforhandlinger om forvaltning av fisket i vassdragets grensestrekning, jf. § 20.

§ 16 Valgbare til leder- og nestlederverv

TF medlemmer velger leder og nestleder annet hvert år i funksjonsperioden. Stedfortredere er ikke valgbare. På konstituerende møte er medlemmene for stangfiskere valgbare til ledervervet, og medlemmene for laksebreveierne er valgbare til nestledervervet.

Etter to år rulleres vervene ved at leder velges blant laksebreveiere, og nestleder velges blant stangfiskere.¹⁶

§ 17 Valg av leder og nestleder

Ved valg av leder og nestleder skal minst 7 av 9 medlemmer, inklusive innkalte stedfortredere, være tilstede. Medlemmene for laksebreveiere og for lokale stangfiskere bør holde sær møte i forkant av ledervalget for å søke enighet om respektive lederkandidater. Alle skal delta i voteringen og avgi stemme. Det kan ikke stemmes blankt. Den som oppnår mer enn 50 % av stemmene, er valgt, jf. § 24.

§ 18 Utnevning av saksutvalg, ekstern representasjon

TF kan utnevne faste eller midlertidige saksutvalg og representanter til eksterne råd, utvalg og annet samarbeid for en bestemt periode i funksjonsperioden. Leder, eller den leder utpeker, avgjør representasjon i eksterne møter, konferanser, seminarer, o.a.

---

¹⁵ Jf. Tanaforskriften § 6, 2. og 3. ledd

¹⁶ Jf. Tanaforskriften § 6, 6. ledd

§ 19 Saksutvalg – behandling av søknader om garnfiske

TF velger et saksutvalg som på vegne av TF behandler og avgjør søknader fra laksebreveiere om garnfiske mellom TF møter i fiskesesongen. Dette gjelder søknader om utvisning og utleie av fiskerett, overflytting av fiskerett til en annen sone og utøvelse av garnfiske. Saksutvalget kan ikke avgjøre søknader om laksebrev, med mindre det gjelder kurante hastesøknader hvor vilkårene for garnfiske er oppfylt.

Til saksutvalget velges 3 medlemmer hvorav minst 2 representerer laksebreveiere. Utvalget bør behandle saker elektronisk. TF behandler og avgjør klager på vedtak fattet av saksutvalget. Oversikt over behandlede saker forelegges TF møte.

§ 20 Avtaleforhandlinger med Finland, valg av representanter¹⁷

TF velger representanter til norsk delegasjon om avtaleforhandlinger og utarbeidelse av forskrifter med Finland om forvaltning av fisket i vassdragets grensestrekning. Representanter velges blant TF medlemmer som representerer laksebreveiere og stangfiskere. Det samme gjelder valg av personlige stedfortredere. Valget avgjøres med 2/3 flertall. Valgte representanter fungerer til TFs konstitueringsmøte for ny periode. Rapport om arbeidet forelegges dette møtet.

Kapittel 4 TF møter - innkalling, habilitet, beslutningsdyktighet, avstemming

§ 21 Møteinnkalling, møteledelse, saksfremlegg med forslag til vedtak

Leder, har ansvar for å innkalle til TF møter og skal sørge for at sakliste og skriftlige saksfremlegg med forslag til vedtak, blir utarbeidet og sendt til medlemmene minst 8 dager før møtet. Leder åpner og leder møtet og fremmer saker til behandling. Dersom leder og nestleder har forfall, velges møteleder i møtet.

Leder skal innkalle TF medlemmene til hastemøte dersom det oppstår ekstraordinære forhold som kan ha innvirkning på TFs tidligere vedtak, prioriteringer, strategier, drift eller virksomhet. Det skal innkalles uten opphold til møte, dersom minst 4 medlemmer skriftlig anmoder om at en eller flere aktuelle saker av stor viktighet, må behandles.

§ 22 Spørsmål om habilitet, taushetsplikt, etiske retningslinjer¹⁸

Et TF medlem eller stedfortreder, er inhabil til å forberede eller treffe avgjørelse i en sak når vedkommende selv er part, har andre nære forbindelser med en part, er i slektskaps- eller svogerskap med en part, eller har ledende stilling eller er leder eller medlem i styret til en part.

Et TF medlem eller stedfortreder, skal i god tid før møtet gi melding om forhold som kan gjøre vedkommende inhabil i en eller flere saker. Habilitetsspørsmål avgjøres i møtet av TF, og vedtaket protokolleres.

TF medlemmer og stedfortredere signerer taushetserklæring hvor de blant annet forplikter seg til å bevare taushet om taushetsbelagte opplysninger de blir kjent med i sitt verv, selv om det ikke er truffet særskilt vedtak om taushetsplikt. TF vedtar etiske retningslinjer for medlemmer, stedfortredere, ansatte og tjenesteytere for TF.

§ 23 Beslutningsdyktighet, forfall, avstemming, klage på vedtak

TF er beslutningsdyktig når minst 7 av 9 medlemmer, inklusive innkalte stedfortredere, er tilstede. Medlemmer er pliktig til å gi melding om forfall i god tid før møtet, slik at

---

¹⁷ Jf. Tanaforskriften § 13, 1. ledd

¹⁸ Jf. Tanaforskriften § 15

stedfortreder kan innkalles. Møteleder kan innvilge kortere permisjoner under et møte, dersom fraværet ikke er til hinder for at møtet er beslutningsdyktig.

Alle møtende medlemmer og stedfortredere skal delta i voteringen og avgi stemme. Leder har dobbeltstemme.

Saker og valg avgjøres med alminnelig flertall, med mindre det kreves 2/3 flertall for å avgjøre bestemte saker, jf. §§ 24 og 25. Avstemming ved ansettelse og valg skal skje skriftlig hvis ett medlem krever det.

Vedtak kan påklages av part i en sak. Beslutninger om virksomheten, drift, budsjett, fastsettelse av fiskekortpriser og innskrenkning av fiske, kan ikke påklages.¹⁹

§ 24 Krav om alminnelig flertall – i saker, valg, ansettelse

Vedtak er gyldige i saker som krever alminnelig flertall, når TF er beslutningsdyktig og flertallet utgjør mer enn 50 % av stemmene i en sak. Ved stemmelikhet avgjøres saken med lederens dobbeltstemme.

Ved valg og ansettelse, er den valgt som oppnår mer enn 50 % av stemmene. Ved stemmelikhet, avgjøres ansettelsen eller valget med lederens dobbeltstemme. Stemmes det over flere enn 2 kandidater, er den valgt som oppnår mer enn 50 % av stemmene. Dersom ingen oppnår dette, foretas ny votering over de 2 kandidatene som har fått flest stemmer. Den er valgt som oppnår mer enn 50 % av stemmene.

§ 25 Krav om kvalifisert flertall i bestemte saker

Vedtak i følgende saker etter bestemmelser i Tanaforskriften er gyldige når TF er beslutningsdyktig og de avgjøres med kvalifisert flertall, dvs. med 2/3 av stemmene:²⁰

- a) § 6, 4. ledd: Budsjettvedtak
- b) § 9 om fastsetting av fiskekortpriser
- c) § 10 om innskrenkning av fisket
- d) § 11 om disposisjonsfond og avsetningsfond
- e) § 12 om organisering av oppsyn med fisket
- f) § 13 om valg av representanter til norsk forhandlingsdelegasjonen
- g) § 14 om utestenging av fiskere ved brudd på bestemmelser

Vedtak om fastsetting eller endring av TFs regelverk og planer krever kvalifisert flertall:

- h) Vedtekter for TF (Tanavassdragets fiskeforvaltning)
- i) Regler for fellesmøter – forberedelse og gjennomføring
- j) Regler for laksebrev – vilkår for fiskerett og utøvelse av fisket
- k) Regler for soner – organisering av fisket i soner
- l) Overordnede planer

Kapittel 5 Fritak fra verv – suppleringsvalg²¹

§ 26 Anmodning om fritak, utskifting

Et enkeltmedlem eller en stedfortreder, kan henvende seg skriftlig til TF med anmodning om fritak fra sitt verv av særlige grunner. Særlige grunner kan være flytting, sykdom, familiære hensyn eller andre forhold som er til hinder for utøvelse av vervet ut

---

¹⁹ Jf. Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til Tanaforskriften § 15

²⁰ Jf. Tanaforskriften § 6, 4. ledd

²¹ Jf. Tanaforskriften § 6, 3. ledd, Kgl.res. av 20.06.2014 om endringer til Tanaforskriften

funksjonsperioden. Flytting til en annen kommune kvalifiserer til fritak dersom vedkommende ikke lenger er registrert i folkeregisteret i en av elvedalens kommuner.

Valgt representant av en kommune, kan ikke skiftes ut dersom vedkommende får tildelt laksebrev i løpet av funksjonsperioden. Tilsvarende gjelder dersom valgt representant av fellesmøtet ikke lenger har laksebrev.

§ 27 Suppleringsvalg – avgjørelse, gjennomføring av valg

TF avgjør om grunner for fritak foreligger og om suppleringsvalg skal gjennomføres. Dersom det er 12 måneder igjen av funksjonsperioden, kan TF beslutte at valg ikke skal gjennomføres. Dersom valg må gjennomføres, settes valgforberedelser i gang uten opphold.

Suppleringsvalg av nytt medlem eller ny stedfortreder for laksebreveierne, foretas på ekstraordinært fellesmøte. Tilsvarende valg foretas av den kommunen som har oppnevnt vedkommende som fritaket gjelder. Funksjonstid for valgte suppleanter er ut funksjonsperioden.

Kapittel 6 Virksomhet – forvaltningsoppgaver, ansvar

§ 28 Forvaltningsoppgaver

1. Soner, soneinndeling ²²

TF kan dele elva inn i soner der laksebreveiere utvises garnfiske. Hver sone ordner selv sitt fiske. *Regler om soner*, § 4 Samhandling mellom sonen og TF.

TF fører oversikt og behandler hvert fjerde år soneinndelingen og utvisningene av fiskerett til sonene etter at fellesmøtet har uttalt seg til saken, jf. *Regler om fellesmøter* § 7.

2. Forvaltning av fisken og fisket ²³

TF har ansvar for å forvalte fisken med blant annet overvåking av bestandene, og vektlegger anvendelse av tradisjonell kunnskap som tillegg til vitenskapelig kunnskap i forskning og forvaltning, arbeid mot miljømessige trusler mot laksebestandene, fangstrapportering, telling av laks, mv.

TF har ansvar for å tildele laksebrev til rettighetshavere, utvise fiskerett i en bestemt sone, avgjøre overflytting av fiskerett til en annen sone og behandle utleie av garnfiskerett for begrenset periode i fiskersesongen. TF registrerer laksebreveieres utleieforhold av fiskerett for inntil ett år av gangen, og holder oversikt over alle utleieforhold i sonene. Jf. *Regler om laksebrev*.

3. Salg av fiskekort, fastsetting av priser, ingen klageadgang ²⁴

TF har ansvar for salg av fiskekort til lokale og tilreisende fiskere og fastsetter kortpriser for fiske i norsk del av vassdraget med sideelvene og elvemunningen. Vedtak om fiskekortpriser kan ikke påklages. Spørsmål om fastsatte fiskekortpriser vil være et inngrep i en eksisterende rettighet, kan bringes inn for de alminnelige domstolene av rettighetshavere eller andre fiskere.²⁵

4. Oppsyn ²⁶

---

²² Jf. Tanaforskriften § 7, 2. og 3. ledd

²³ Jf. Tanaforskriften § 3, 3. og 6. ledd og § 7, 4. og 6. ledd

²⁴ Jf. Tanaforskriften § 9, Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til § 9.

²⁵ Jf. Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til § Tanaforskriften 15

²⁶ Jf. Tanaforskriften § 12

TF har ansvar for oppsyn med fisket i norsk del av vassdraget med sideelvene og elvemunningen. Elveoppsynet er administrativt og operativt underlagt TF. På riksgrensestrekningen utføres oppsyn i samråd med finsk oppsyn og Statens Naturoppsyn (SNO). TF kan selge oppsynstjenester til SNO. Etter endt sesong, behandler TF oppsynsrapport sammen med etiske retningslinjer for tjenesten.

5. Fellesmøter for rettighetshavere med laksebrev ²⁷

TF innkaller til ordinære og ekstraordinære fellesmøter som representerer alle laksebreveiere i Tana og Karasjok soner. Ordinære fellesmøter holdes to ganger i en funksjonsperiode, mens ekstraordinære møter holdes ved behov. Jf. §§ 6-9 i *Regler om fellesmøter*.

6. Årlig laksemøte for rettighetshavere med laksebrev og lokale stangfiskere ²⁸

TF holder årlige rådgivende laksemøter etter endt fiskesesong for informasjon om drift, planer og aktuelle saker. Møtet kan holdes samlet eller adskilt for Tana og Karasjok. Til møtet inviteres vassdragets rettighetshavere; laksebreveiere og lokale stangfiskere. Møtet kan uttale seg om alle spørsmål av betydning for fisk og fisket. Laksebreveiere og lokale stangfiskere kan melde inn saker til drøfting. TF leder, eller nestleder i lederens fravær, leder møtet og legger fram saker.

7. Overordnede planer, rapporter, fangstrapper

TF vedtar overordnede og andre planer for forvaltningen. Utkast til overordnede planer sendes på høring før fastsettelse. TF behandler og publiserer rapporter, fangstrapper og statistikk, mv. om forhold relatert til fisk og fisket i vassdraget og til TFs drift og virksomhet.

8. Økonomistyring – inntekter, utgifter, likviditet ²⁹

TF er selvfinansierende og anvender inntekter fra årlig fiskekortsalg til finansiering av virksomhetens drift i samsvar med TFs formål, prioriteringer og vedtak. TF fører tilsyn med virksomhetens økonomiske utvikling og årsresultat i forhold til vedtatt drifts- og investeringsbudsjett, og påser at virksomheten til enhver tid har en forsvarlig likviditet.

9. Årsberetning, regnskap, årsresultat

TF behandler og godkjenner årsberetning, regnskap og revisjonsberetning med årsresultat. TF vedtar disponering av årsresultat og behandler årlig virksomhetens formuesforvaltning.

10. Disposisjonsfond og avsetningsfond ³⁰

TF avsetter årlige inntekter fra fiskekortsalg på disposisjonsfond som benyttes til virksomhetens utgifter. Deler av midlene avsettes på avsetningsfond som sikkerhet for forvaltning og drift i minst to år framover. Fondet bygges opp igjen dersom midler benyttes til å finansiere ekstraordinære tiltak.

Driftsoverskuddet det enkelte år, fordeles med 75 % til laksebreveierne og 25 % til avsetningsfond. Fordeling av TFs driftsoverskudd utbetales til laksebreveierne minst annet hvert år.

11. Båtregisteret for Tanavassdraget - driftsansvar

TF har ansvaret for drift av båtregisteret for Tanavassdraget fra 2018. Registeret oppdateres og digitaliseres. Skilt til nye båter utdeles av TF. Skilt til båter som ikke lenger er i bruk, leveres til TF.

---

²⁷ Jf. Tanaforskriften § 8

²⁸ Jf. Tanaforskriften § 6, 5. ledd

²⁹ Jf. Tanaforskriften § 11, 1. ledd

³⁰ Jf. Tanaforskriften § 11, 2. og 3. ledd

Kapittel 7 Andre bestemmelser

§ 29 Innskrenking av fisket³¹

TF har myndighet til å innskrenke adgangen til fisket dersom hensynet til fiskebestandene eller hensynet til lokalbefolkningens fiskerettigheter tilsier det. Fisket og salg av fiskekort kan innskrenkes for bestemte grupper fiskere i TF geografiske virkeområde, jf. § 6. Fisket til tilreisende fiskere innskrenkes først. TF kan initiere til frivillige avtaler mellom rettighetshavere på begge sider av grenseelvtrekningen om innskrenkninger av fisket.³²

Vedtak om innskrenking av fiske kan ikke påklages. Dersom vedtak anses for inngrep i en eksisterende rettighet, kan spørsmålet bringes inn for de alminnelige domstolene.³³

§ 30 Utestenging fra fiske³⁴

TF kan vedta at rettighetshaver eller annen fisker, skal utestenges fra fiske i vassdraget ved brudd på bestemmelser i Tanaforskriften, lov om laksefisk og innlandsfisk eller overenskomst med Finland. TF avgjør om foreliggende brudd fører til utestenging for en bestemt periode. Vedtak om utestengning kan være i tillegg til straff etter lov om laksefisk og innlandsfisk mv.

§ 31 Forvaltningsloven, offentlighetsloven - gjeldende for saksbehandling³⁵

Forvaltningslovens bestemmelser om ugildhet, veiledningsplikt, saksbehandlingstid, taushetsplikt og forhåndsvarsel gjelder for TFs saksbehandling. TF skal alltid gi rettighetshavere skriftlig forhåndsvarsel og adgang til å uttale seg, før det treffes vedtak som kan ha rettslige eller faktiske konsekvenser for deres interesser.

TFs saksdokumenter er offentlige. Ved avslag på begjæringer om innsyn, kan spørsmålet om adgang til å unnta dokumentet fra offentlighet påklages til Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

§ 32 Tvisteløsning – rettighetsforhold, utøvelse av fiske³⁶

Tvister om rettighetsforhold som gjelder garnfiskere og lokale stangfiskere, avgjøres av jordskifteretten eller tingretten. Jordskifteretten kan fastsette bruksordninger. Tvister mellom rettighetshavere eller ved tiltak om fiskeinnskrenkninger, søkes først løst av TF. Oppnås ikke løsning, kan tvisten fremmes til avgjørelse av jordskifteretten eller tingretten.

§ 33 Fastsettelse og endring av vedtektene

Disse vedtekter fastsettes og endres av TF med kvalifisert flertall, dvs. 2/3 av stemmene, jf. § 26. Endringsforslag saksutredes av TF og sendes på høring og legges fram for fellesemøte til uttalelse, før TF fastsetter vedtektene.

---

³¹ Jf. Tanaforskriften § 10

³² Jf. Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til Tanaforskriften § 10

³³ Jf. Kgl.res. av 04.02.2011, merknader til Tanaforskriften § 15

³⁴ Jf. Tanaforskriften § 14

³⁵ Jf. Tanaforskriften § 15

³⁶ Jf. Tanaforskriften § 16

VEDTEKTER FOR TF – MERKNADER TIL ENKELTE BESTEMMELSER

Til § 1 Mandat og § 4 Arbeidsområde: Det fastsettes at TF er “et selvstendig særorgan” og begrunnes med følgende: TF er et særskilt organ med offentligrettslige forvaltningsoppgaver, men er også et eget rettssubjekt med egen økonomi og formue og har myndighet og plikter i følge Tanaforskriften, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993-94) s. 27. TF utøver i tillegg privatrettslige myndighet på vegne av rettighetshavere i følge Kgl.res. av 20.06.2014 om forslag til endringer i Tanaforskriften, jf. merknader til § 6.

Til § 4 Arbeidsområde: TF har ansvar for å forvalte fisk og fisket i vassdraget, herunder overvåking av bestandene og informasjon om bla. status og kunnskap om vassdragets laks og laksefiske. TF skal derfor forelegges forskningens formål og en skisse når forskningsinstitusjoner bevilger midler eller planlegger forskning ang. Tanavassdraget.

Til § 13, 4. ledd Øverste ledelse (om organansvar): TF er også et eget rettssubjekt og kan som organ bli ansvarlig for skade som påføres tredjemann som følge av TF medlemmenes vedtak, beslutninger eller andre handlinger eller unnlatelser. Organansvaret er ulovfestet. Uaktsomhetsansvaret følger av det alminnelige ansvarsgrunnlaget etter norsk rett. Foruten TFs organansvar, kan ansvar rettes mot det enkelte TF medlem dersom medlemmet fatter et vedtak som er i strid med lov eller TFs formål, eller opptrer i strid med sine objektive plikter som medlem, eller med de forventninger det vanligvis er grunnlag for å stille til et medlem av TF. Har medlemmet fulgt alle regler, retningslinjer og rutiner, men skade likevel er oppstått, er utgangspunktet ansvarsfrihet. Det skal mye til for at et TF-medlem skal bli erstatningsansvarlig for mer forretningsmessige feilvurderinger. Det vises til notat av 27.03.2017 fra Adv. firmaet Haavind AS med vurdering av TF medlemmenes ansvar.

Til § 14 Valg av representanter for ny funksjonsperiode: Det bør ikke regelfestes et absolutt krav om at representanter av begge kjønn skal velges som medlem til TF. Det fastsettes at representanter av begge kjønn bør velges. Bestemmelsen vil være en henstilling til laksebreveierne fellesmøte og kommunene om å velge både kvinner og menn. Det fastsettes i 2. ledd at fellesmøtet velger 2 representanter fra sonene i Tana og 2 fra Karasjok sone. Det overlates til fellesmøtet å avgjøre hvilke kommune/område/sone det 5. medlemmet skal velges fra. Laksebreveiere bosatt langs de lakseførende sideelver i Kautokeino kommune, er inkludert i Karasjok sone, jf. Kgl.res. av 4.2.2011, merknader til § 6. Det heter også her at departementet ser det «som naturlig at minst 2 av de 5 representantene skal være fiskeberettiget basert på eiendom i én av kommunene, slik at en god representasjon sikres fra alle deler av vassdraget...», og legger til grunn at «minst to av de fem representantene vil bli valgt fra en av de to kommunene.»

Til § 19 Saksutvalg: Saksutvalget skal behandle og avgjøre søknader om garnfiske mellom TFs møter i fiskesesongen. Søknader kan komme inn etter at TF har hatt siste møte ved starten av fiskesesongen og fram til neste møte på høsten. TF har i flere fiskesesonger hatt et saksutvalg for dette arbeidet. Antall søknader har avtatt, særlig fra 2017. Saksutvalget vil være til støtte for administrasjonen, og særlig i saker hvor habilitetsspørsmål vil kunne reises. Saksutvalget skal ikke behandle søknader om laksebrev, med mindre det gjelder kurante hastesøknader der vilkårene for laksebrev er oppfylt. Saker om laksebrev, både tildeling og tap av laksebrev, skal fortsatt behandles og avgjøres av TF i møter.

Til § 20 Avtaleforhandlinger med Finland: Bestemmelsen er utformet med sikte på at TF skal kunne ha samme antall representanter som staten i den norske delegasjonen. En slik modell er gjort gjeldende i Finland. Tanaforskriften § 13, 2. ledd om regionale forhandlinger er ikke videreført i avtalen mellom Norge og Finland i 2017. Avtalen omhandler heller ikke fastsettelse av fiskekortpriser slik det er fastsatt i forskriften. TF

både selger fiskekort og fastsetter kortprisene innen sitt geografiske virkeområde, jf. § 6 og § 28.3.

Til § 21 Møteinnkalling, møteledelse: Leder har ansvar for å innkalle til TF møter og sørge for sakliste og saksfremlegg med forslag til vedtak. Leder skal innkalle til hastemøte dersom det foreligger ekstraordinære forhold som kan ha innvirkning på TFs tidligere vedtak, prioriteringer, strategier, drift eller virksomhet. Fire medlemmer kan anmode skriftlig om at et møte skal holdes dersom en eller flere aktuelle saker av stor viktighet må behandles. Slike saker kan være når det foreligger nye avgjørende momenter til en tidligere sak som kan gi umiddelbare og endrete virkninger på sakens utvikling eller virksomheten.

Til § 22 Spørsmål om habilitet: TF medlem eller stedfortreder er inhabil til å forberede og avgjøre i en sak når vedkommende har: Slektskaps- eller svogerskap i en sak i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken, eller dersom vedkommende har ledende stilling eller er leder eller medlem i styret til en part i saken. Ved søknad om utlyste driftsmidler øremerket til elvedalens laksefiskeorganisasjoner, er partens leder inhabil ved TFs *samløst* behandling av søknadene. I andre saker er både styrets leder og medlemmer inhabil. Medlem eller stedfortreder har plikt til å vurdere egen habilitet. TF medlemmer kan reise spørsmål om habiliteten til et annet medlem. Habilitetsspørsmål avgjøres av TF i møtet. Det må vurderes om det foreligger omstendigheter som gir grunn til å svekke tilliten til at en som tilrettelegger eller avgjør i en sak, er upartisk. Vedkommende medlem kan delta og har rett til å uttale seg før spørsmålet avgjøres. Stedfortreder for medlem bør innkalles til å møte og votere ved avgjørelsen.

Til § 23 Beslutningsdyktighet, 1. ledd: Tanaforskriften er taus når det gjelder håndtering av medlemmers fravær fra TFs møter. Praksisen for TFs beslutningsdyktighet, har hittil vært 7 medlemmer, inklusive stedfortredere. Bestemmelsen er fastsatt i følge denne praksisen og begrunnes med følgende: Krav om at samtlige 9 medlemmer skal være tilstede, ville bety at møter ikke kan avvikles hvis kun 1 medlem eller stedfortreder ikke kan møte. Det er mange uforutsigbare forhold som kan oppstå kort tid før møtet; uvær, uhell på veien, akutt sykdomsfravær og andre uforutsette hendelser. I slike tilfeller vil stedfortreder sjelden rekke fram til møtet på kort varsel pga. store avstander og arbeidsforhold. Møter vil måtte avlyses til tross for at minst 7 medlemmer er tilstede. Av hensyn til effektiv møteavvikling og avgjørelse av saker, fastsettes at TF er beslutningsdyktig når minst 7 av 9 medlemmer er tilstede, inkl. innkalte stedfortredere.

Til § 23, 2. ledd: Det fastsettes at alle møtende medlemmer er pliktig til å avgi stemme under voteringen av en sak. Medlemmer kan dermed ikke avstå fra å stemme.

Til § 23, 2. ledd om dobbeltstemme: Tanaforskriften og forarbeidene er taus om leders dobbeltstemme. Det er et viktig demokratisk prinsipp at et organ som avgjør saker ved avstemming, kan avgjøre disse ved stemmelikhet med lederens dobbeltstemme. Det fastsettes at leder i TF har dobbeltstemme. Vanlig praksis er at den som er møteleder ved lederens fravær, også har dobbeltstemme.

Til kap. 5 (§§ 26-27) Fritak fra verv - suppleringsvalg

TF medlemmer kan søke TF om fritak fra sitt verv av særlige grunner. TF avgjør om vilkårene for fritak er oppfylt og avgjør om suppleringsvalg skal foretas.

Til kap. 6 (punktene 1-11) Virksomhet – forvaltningsoppgaver, ansvar

TFs forvaltningsoppgaver og ansvaret for disse, er beskrevet nærmere her. Andre forvaltningsoppgaver kan med tiden komme i tillegg.

Til § 30 Utestengning fra fiske: Ved gjentatt eller særlig grov overtredelse, kan fisker utestenges for inntil fem år. Vedtak om utestengning kan være i tillegg til straff etter lov om laksefisk og innlandsfisk mv.

Natur, - og kulturverdier i furuskog i Anárjohka nasjonalpark

Trusler og forslag til tiltak

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Tittel på rapport: Natur, - og kulturverdier i furuskog i Anárjohka nasjonalpark

Oppdragsnavn: Naturverdier og samiske kulturspor i trær, Anárjohka nasjonalpark

Oppdragsnummer: 631579-01

Utarbeidet av: Rein Midteng

Oppdragsleder: Rein Midteng

Tilgjengelighet: Åpen

01	18. jul. 2024	Nytt dokument	RM	Initialer
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Forord

Denne rapporten beskriver natur, - og kulturverdier i furuskog i Anárjohka nasjonalpark, og hvilke trusler som finnes mot disse verdiene, og det foreslås konkrete tiltak for å redusere disse truslene. Rapporten baserer seg på feltarbeid utført i juni 2022. Det rettes en stor takk til nasjonalparkstyret for Anárjohka for et meget interessant oppdrag og en spesiell takk til nasjonalparkforvalter Jørgen Eira Solbakke for et godt og konstruktivt samarbeid underveis. Det rettes også takk til SNO ved/Oddleif Nordsletta og Henrik Isaksen Eira for god praktisk bistand i forbindelse med lån av Andreas Nilsen-hytta samt Sigve Reiso i BioFokus for deltagelse under feltarbeidet.

Sandvika, 18.07.2024

Rein Midteng

Oppdragsleder

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn, formål	4
1.1. Generelt om naturverdier i furuskog	4
1.2. Generelt om samiske kulturspor i trær	5
1.3. Forskjellige samiske kulturspor i trær	7
2. Resultater	10
2.1. Naturverdier	10
2.2. Kulturspor	26
2.3. Funn	27
2.4. Elg	41
3. Anbefalinger for videre forvaltning	43
3.1. Naturverdier	43
3.2. Kulturverdier	45
4. Vedlegg	46
4.1. Funn av samiske kulturspor	46
5. Kilder	57

1. Bakgrunn, formål

Anárjohka nasjonalpark ([Naturbase faktaark](#)) på 1414 km² ble opprettet i 1975 hvis formål er «*Formålet med Anárjoga álbmotmeacci/Anárjohka nasjonalpark er å bevare et stykke av Finnmarksvidda med et representativt utvalg av de naturtyper som forekommer der, så som furuskog, bjørkeskog og vidde med kratt, myr, vatn, elver og låge fjell. Dyre- og plantelivet skal få utvikle seg mest mulig fritt uten menneskelig påvirkning.*»

Asplan Viak har på vegne av nasjonalparkstyret for Anárjohka nasjonalpark, kartlagt naturverdier i furuskog, - og samiske kulturverdier i trær i nasjonalparken. Formålet med kartleggingen var:

Naturverdier:

-Vurdere naturverdiene i furuskog, herunder naturverdier i gammel furuskog og sandfuruskog, inkludert rødlistearter knyttet til disse to skogtypene.

-Vurdering av påvirkningsgrad på furuskogen, dvs. i påvirkningsgradienten urskog-naturskog-kulturskog. Sistnevnte blant annet i betraktning av at det ofte i litteratur om nasjonalparken uttrykkes for eksempel at «*I Øvre Anárjohka er det over 100 kvadratkilometer furuskog som for det meste er ren urskog.* ([Botanikk.no: Øvre Anárjohka nasjonalpark](#))» og at professor Leif Ryvarden på [Øvre Anárjohka nasjonalpark - Store norske leksikon \(snl.no\)](#) skriver at «*Det er urskog av furu i elvedalen opp mot samløpet mellom Anárjohka og Skiehččanjohka og litt lenger sørover, ellers er det åpen fjellbjørkeskog som dominerer.*» Også på informasjonsskiltet ved inngangen til parken opplyses det om at det er 100 km² med furuskog i parken, dog ikke at det er urskog.

-Trusler mot furuskogen. Gjøre en vurdering av elgens beiting av furu i forhold til foryngelse av furu og ev. trusler mot naturverdiene i furuskogen.

-Ev. andre trusler mot naturverdiene i furuskogen.

Samiske kulturverdier

- Formålet med arbeidet var å kartlegge samiske kulturspor i trær. I praksis antall, type og ev. tolkning av funnene. Og med kart og bilder.

1.1. Generelt om naturverdier i furuskog

Naturverdiene i furuskog øker med avtagende menneskelig hogstpåvirkning da hogst reduserer mengden og kvaliteten av dødved og kontinuiteten i dødved i forskjellige nedbrytningsstadier, reduserer andelen biologisk gamle trær. Harde gjennomhogster eller flatehogster bryter kontinuiteten i marksjiktet, noe mange sopparter er avhengig av. En rekke arter knyttet til furuskog er også avhengig av brann, enten direkte gjennom elementer som brent ved, skadde levende trær

med brannlyrer, eller følgeeffekter av brann som redusert humus noe som bedrer furuas forynging og øker temperaturen ved bakken. Se [Status for truede arter i skog \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no) for mer informasjon om rødlisting av arter i skog (Artsdatabanken 2021).

Når det gjelder intensiteten av menneskelig påvirkning kan man skille skogen i fire klasser: 1. Urskog 2. Urskogs nær naturskog, 3. Naturskog, 4. Industriskog/kulturskog

Urskog er skog som aldri har vært utsatt for tømmerhogst og skogens artsmangfold er intakt.

Urskogs nær naturskog er skog hvor det tidligere kun i svært forsiktig grad er blitt hogd enkelte trær og har derfor beholdt mange av urskogens karakteristikk og egenskaper. Den har fortsatt svært høye naturverdier da markkontinuiteten er intakt samtidig som den har en god del gamle og grove trær samt innslag av dødved i flere nedbrytningsstadier. De aller fleste av artene finnes fortsatt.

Naturskog er naturlig forynget (ikke plantet) skog hvor det løpet av de siste århundrer er blitt hogd trær, men som fortsatt har beholdt enkelte av urskogens karakteristikk som intakt markkontinuitet og spredte innslag av gamle og grove trær samt dødved i flere nedbrytningsstadier. Slik skog er derfor verdifull og har viktige naturverdier. Flere av artene som finnes i urskogen er tilstede, men de mest krevende har forsvunnet grunnet hogstingrepene.

Industriskog/kulturskog er skog hvor alle eller nesten alle trær er blitt hogd samtidig og hvor det som regel etterpå er blitt plantet nye trær. Det mangler gamle og grove trær og produksjonen av dødved har stoppet opp noe som medfører at kontinuiteten i dødved er brutt. I slik «skog» er markkontinuiteten brutt og alle sjeldne og krevende sopparter er forsvunnet, og slik skog mangler naturverdier.

1.2. Generelt om samiske kulturspor i trær

Metode for kulturfaglige registreringer bygger på metodikk utviklet av Rein Midteng i 2009 i forbindelse med arbeid med registrering av samiske kulturspor i trær i Pasvik for Sametinget som siden er modifisert etter feltarbeid utført av Midteng i 2013 i Øvre Pasvik landskapsvernområde (Midteng, R. 2013). Metoden går ut på aktivt lete etter kulturspor i trær der disse er mest sannsynlig å finne og føre ett sett med forhåndsdefinerte standard parametere inn i skjema over for det enkelte kulturspor. Viktige eksempler er type kulturspor, antall kulturspor pr. tre, himmelretning, høyde over bakken, treets tilstand skogstruktur og skogens tilstand i tilknytning til kultursporet. Funnene ble dokumentert ved hjelp av foto og GPS-koordinater. Disse er samlet i et eget skjema (vedlegg 1).

Kultursporene kan ev. siden studeres for bl.a. å finne årstall for når treet ble barktatt (dendrokronologi). Samtidig kan konsentrasjoner av barktakninger gi indikasjoner på ev. gamle samiske boplasser. Kultursporene forekommer spredt i landskapet, men ofte med en konsentrasjon

nær elver og bekker med friskt vann i juni måned da trærne ble høstet når sevja steg i juni. Både folk og rein var naturlig nok avhengig av vann i perioden arbeidet fant sted.

En forutsetning for å finne kulturspor er å lete i gammel skog som ikke har vært flatehogd eller (for) sterkt gjennomhogd, hvor det finnes trær som minimum var 30-40 år gamle i 1870-1900. Det var da denne årtusen lange tradisjonen opphørte i Fennoskandia, foruten hos Skoltesamene ved Inare som fortsatte tradisjonen til rundt 1930.

Fra forskjellige deler av verden er det kjent at mennesket har brukt trær til forskjellige formål, både i religiøs, kulturell og praktisk sammenheng. F. eks stammer det nordiske ordet bokstav fra ordene (rune) staver innkarvet i treet bok (bøk). Bøk har en glatt barkstruktur som egner seg for inskripsjoner. Internasjonalt benevnes trær som mennesker har modifisert som CMT (Cultural modified trees) og på norsk KMT (kulturelt modifiserte trær). Felles for slik praksis, er at trærne som oftest ikke har dødd av modifiseringen når urbefolkningen har utnyttet trærne noe som skyldtes at dette ville forringe produksjonen av mat og for at furua ble ansett som et hellig treslag hos flere samiske befolkningsgrupper. I motsetning til måten andre nordmenn, finner og svensker brukte furutrær på, dvs. ved å hogge de ned enten til tømmer, ved, eller til bruk av bark til barkebrød, så førte ikke den samiske bruken til at furutrærne døde. Når nordmenn og andre utnyttet innerbarken, ble trærne hogd ned. Slik kan man lett skille den samiske bruken fra annen bruk. Det er f.eks. kjent at både Fennoskandinavia, Nord-Amerikas og Australias urbefolkning har modifisert trær i forskjellige sammenhenger. Det er også dokumentert at det blant den finske og skandinaviske befolkning har vært periodevis utstrakt modifisering av trær. Eksempler på finsk og skandinavisk modifisering er stimerking, initial- og kommentar inskripsjoner, blinkinger i forbindelse med tømmerdrift, trær brukt til tjoring av kuer og tannverkstrær. Den ikke samiske befolkningen høstet innerbark av furu (og alm) i nødår, mens hos den samiske befolkningen var dette et fast innslag i kosten. Innerbarkens høye innhold av C-vitamin og fibre motvirker effektivt skjærbuk og kreft, noe som ellers var nokså vanlig i et kjøtt-, og fettbasert kosthold.

Forskjellige samiske folkegrupper har modifisert trær i svært lang tid. Det finnes en nokså omfattende dokumentasjon fra Sverige og delvis også ifra Norge om forekomst og utbredelse av forskjellige samiske kulturspor i trær. Viktig arbeid utført særlig i Norge er i Nordland (Helgeland, Salten), Dividalen i Troms, Anárjohka og Pasvik i Finnmark. Det er gjort funn av samiske kulturspor i trær sør til Høylandet i Trøndelag, men i Sverige er slike funn kjent fra områder som grenser mot Femundsmarka i Engerdal. Fortsatt er det ikke gjort funn i Norge så langt sør, men det bør forventes at de finnes i og med at det finnes gammel furuskog og områdene er tradisjonelt samisk land. Publiserte arbeid i fra Norge finnes (se kildekapitelet), og blant disse er arbeid fra Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune, Nordland (Loraas og Storaunet 2014), arbeid fra Øvre Dividalen nasjonalpark i Troms (Elvebakk & Kirchhefer 2005), arbeid i forbindelse med utvidelse av Øvre Anárjohka nasjonalpark (Midteng 2010), registreringer fra Lønsdalen og Varnvassdalen, Saltdal og Hattfjelldal kommuner, Nordland (Loraas og Storaunet 2014) og arbeid fra Pasvik, Sør-Varanger kommune, Finnmark (Midteng 2010, 2013).

I Sverige er kunnskapsstatusen god, i hovedsak særlig takket være det omfattende arbeidet til professor Lars Østlund ved Sveriges Landbruksuniversitet i Umeå. Samisk bruk av trær er meget gammel og ved Arjeplog i Nord-Sverige er det for eksempel i ei myr funnet og C14-datert et furutre med spor etter barktaking som var hele 2800 år gammel.

Denne formen for **automatisk freda kulturminner** ser, nesten fullstendig å ha unngått oppmerksomhet fra de tradisjonelle arkeologiske miljøer. Kunnskapen og interessen for slike kulturminner har så langt befunnet seg hos enkeltpersoner som i all hovedsak har skogøkologisk og skoghistorisk interesse. Samiske kulturminner som automatiske er fredet er minner fra år 1917 eller eldre, inkludert et fem meter bredt belte regnet fra kulturminnets synlige ytterkant.

Storparten av slike kulturspor har utvilsomt allerede gått tapt uten at de er blitt dokumentert for ettertiden etter harde skogsdrifter i Anárjohkadalføret. Under feltarbeidet i 2008 utenfor Anárjohka nasjonalpark, ble det dokumentert at slike trær var blitt hogd i forbindelse med skogsdrift. Det haster derfor med å dokumentere slike funn i områder som ikke er fredet mot skogsdrift. Det er også viktig å ta vare på skogen slike kulturminner oppstod i. I tillegg til å sikre trærne med kulturspor vil det lette arbeidet med å sette tolkningen av bruken og sette bruken inn i en historisk kontekst. I Sverige er det i dag nesten bare i verneområder man fortsatt finner slike kulturspor. Bevaring av gammel furuskog vil derfor være det viktigste tiltaket for at dokumentasjon av en bruk som har vært vidt utbredt, men som i dag er i ferd med å forsvinne kan bli skikkelig dokumentert før den fullstendig forsvinner.

1.3. Forskjellige samiske kulturspor i trær

Det eksisterer flere typer av samiske kulturspor i trær. Den vanligste bruken har vært uttak av den karbohydratrike innerbarken som også har et høyt innhold av C-vitamin. Barken ble normalt tatt av furua i juni måned, når sevja hadde steget og barken var lett å løsne. Juni måned kalles således i enkelte samiske dialekter "furu-måneden", eller biehtsiemánnuo, som kommer fra ordet biehtsie og betyr furutre. Trærne ble ikke ringbarka, og dermed overlevde de selve barktakinga. I en del tilfeller var det bare ei tynn stripe med bark igjen. Det var en utbredt praksis og minst å etterlate tre tommers bredde med bark for å sørge for at treet ikke døde. Videre var det helst innerbarken på nordsida av treet som ble foretrukket, noe som gjerne tolkes i religiøs betydning. Det er særlig de eldste sporene som er på nordsiden av trærne (Loraas pers. medd.). Det kan av enkelte være vanskelig å skille kulturspor fra spor etter brannmerker i furutrær, såkalte brannlyrer. Det er allikevel lett å skille brannlyrer fra spor etter barktagning. Førstnevnte har arr som går helt ned til bakken. Dette da brannen gikk langs bakken og skadet furua et visst stykke opp langs stammen. Spor etter barktaking avsluttes som regel alltid før bakkenivå slik at man har et parti med intakt bark nærmest bakken. Kunnskap om denne tradisjonen har dessverre gått tapt blant den samiske befolkningen pga. stor mangel på skriftlig nedskrevne overleveringer. Nordmenns syn på «barkebrød» som nød-

og fattigkost at kan også påvirket den samiske befolkningen til å slutte med slik praksis og opplæring av nye generasjoner. Da sporene fra oppbevaring av senetråd var små, har trolig mange av slike forsvunnet og i flere furuer ser man i dag kun en liten gløtte i treet fra uttaket. Slike kulturspor var sammen med barktaking til mat de som oftest er funnet i landskapsvernområdet.

1.3.1. Barktaking til mat

Den grove ytterbarken ble først fjernet i strimler på ca en meter, og den saftige innerbarken ble deretter skavet av. Små til middels store furuer (diameter på 12-25 cm) ble foretrukket når man høstet barken. Tynn bark var lysere og lettere å rense og smakte kanskje også bedre. Innerbarken beskyttet mot skjorbuk på grunn av sitt relativt høye innhold av C-vitamin. Denne sykdommen var i tidligere tider utbredt i kystsamfunn i Sverige og Norge, men var ikke like vanlig blant samene i innlandet. I tillegg har innerbarken et høyt innhold av sunne kostfiber som gjorde godt som mageregulerende middel i et ellers fett- og proteinrikt kosthold. Barken kunne bli spist direkte etter at den var tatt av furua, men som oftest ble den tørket og bearbeidet for lagring. Et slags grovkornet mel av innerbarken ble gjerne blandet i reinmelka, i ulike supper eller i annen mat.

1.3.2. Oppbevaring av senetråd

Bark ble også brukt til å oppbevare senetråd i. Sårmerkene i trærne etter denne høstinga er mindre, ofte ca. 30 cm lange. Furubarken har antibakterielle egenskaper som hindrer forråtnelse, og alternativer til dette var vanskelig å oppdrive. Furubarken kunne også bli brukt til å pakke inn og oppbevare mat i. Det kan kanskje være noe vanskelig å skille denne type kulturspor i fra spor fra uttak til mat i de tilfeller hvor ev. sistnevnte spor har skjedd for svært lang tid siden og såret i stor grad har leget seg. Samtidig antas det at det ikke kan være feiltolket mange slike spor all den tid det virker som at spor i fra mattaking i liten grad leger seg helt i den forstand at barken gror fullstendig over såret. Det er gjort aldersboringer på spor som går tilbake til 16- og 1700-tallet (som i Dividalen) uten at det typiske ovale «vinduet» i treet fra matuttak er forsvunnet.

1.3.3. Emneuttak

Utenfor nasjonalparken (Midteng 2010) og også innenfor Øvre Pasvik landskapsvernområde ble det funnet trær hvor det ser ut til at det er tatt ut deler av trevirket i stammen i stående furuer, trolig til emnebruk, f.eks. kanskje til økseskaft. De hadde en typisk trekantet form. De hadde forskjellig lengde, hvorav én var langt over en meter lang. Lars Østlund skriver i en kommentar til et bilde fra utenfor nasjonalparken: *“Träd med ämnesvirkeuttak finns också speciellt runt fåbodar”*. Setre er et fenomen som er knyttet til norsk bruk. Dvs. setring med kuer, sauer og geiter. I litteratur om samiske kulturspor i trær, er det ikke nevnt eksempler på slike emneuttak i fra furu. Bolette & Norderhaug nevner i sin artikkel fra Lierne om kulturmodifiserte trær utført av nordmenn at økseskaft ble tatt ut fra levende trær. Deres bilde i fra bjørk minner en del om bilder fra Anárjohka. Uttaket kan

derfor kanskje stamme fra nordmenn, men det kan kanskje også stamme fra samisk bruk. I så fall er dette en type samiske kulturspor fra furu som ikke tidligere er kjent fra Skandinavia.

1.3.4. Tegn/bokstaver/ «siidamerker»

Nokså sjeldent blir det funnet trær som har inskripsjoner. Dette kan både være bokstaver eller tegn eller begge deler. Dette kan både stamme fra nordmenn, finner, kvener og forskjellige samiske grupper og kan være vanskelig å tolke. Lars Østlund skrev i kommentar til bilder fra Anárjohka i 2008 at: *“Det vi vet minst om är samiska tecken i träd. Det finns några exempel men de är väldigt svåra att tolka.”* Det er totalt sett få kjente slike trær registrert i Skandinavia. I nasjonalparken ble det i 2022 funnet et fåtall trær med initialer, men trolig ikke med symboler.

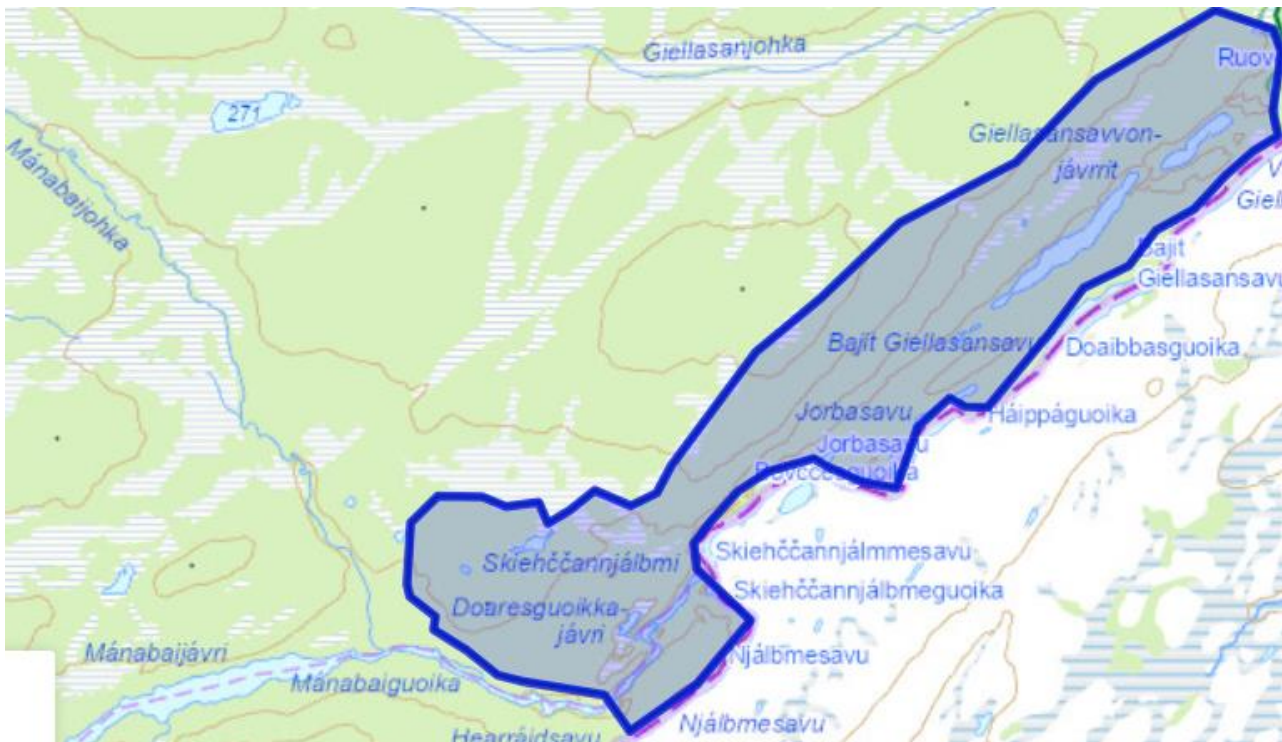
Figur 1. Informasjonsskilt over nasjonalparken.

2. Resultater

2.1. Naturverdier

2.1.1. Furuskogens utbredelse i nasjonalparken

Basert på våre registreringer i 2002 mener vi at det er en meget sterk overdrivelse å si at det «/ Øvre Anárjohka er over 100 kvadratkilometer furuskog som for det meste er ren urskog.», slik flere kilder uttrykker, inkludert informasjonsskiltet ved inngangen til parken (dog ikke at er urskog). Vi mener dette er feil både med hensyn til **areal** og at det meste er ren **urskog**. Svaret avhenger av hvordan man definerer hva som skal regnes som furuskog, dvs. om det er produktiv furuskog eller bjørkeskog med spredte furutrær, men for at skogen skal fungere for arter knyttet til furuskog, må det være mer enn spredte furutrær, slik det er i det meste av arealet i parken hvor det finnes furu. Vi vurderer at det kun er de nordre om lag 5 km av parken som økologisk sett er furuskog. I praksis er det arealet langs vassdraget i ei sone som maks er 1 km bred som er furuskog. Her er marka veldrenert og tørr noe som favoriserer furua. Lenger opp fra vassdraget er skogen fuktigere, med mindre finmasser samtidig som klimaet er hardere. Dette favoriserer bjørka som der dominerer og furua står kun spredt i bjørkeskogen. Vi har ikke besøkt arealer lenger vest enn til bekken Mánabajohka, men avstandsvurderinger med kikkert tyder på at skogen videre sørover er bjørkedominert furuskog. Studier av flybilder virker å støtte dette inntrykket.

Figur 2. Areal med furuskog er de nordre om lag 5 km, og i ei inntil 1 km bred sone langs vassdraget, skissert med blått.

Figur 3. Utsikt mot sørvest fra Mánabajohka. Bjørkeskog og myr dominerer hvor furua finnes glissent uten å danne funksjonell skog.

Figur 4. Sammenhengende furuskog finnes kun på veldrenert mark i tilknytning til vassdraget.

Figur 5. Sammenhengende produktiv furuskog ble kun observert i de lavreliggende delene i tilknytning til hovedvassdraget. Denne var plukkhogstpåvirket og med spredte gamle furuer og dødved. Skogen var ikke urskog og heller ikke urskogs nær.

2.1.2. Gammel furuskog i nasjonalparken

I den overnevnte sona med furuskog observert vi ikke noen arealer som var urskog på tross av at også Leif Ryvarden på [Øvre Anárjohka nasjonalpark - Store norske leksikon \(snl.no\)](https://www.snl.no/ord/0vre-anarjohka-nasjonalpark) skriver at «Det er urskog av furu i elvedalen opp mot samløpet mellom Anárjohka og Skiehččanjohka og litt lenger sørover, ellers er det åpen fjellbjørkeskog som dominerer.» Vi vet ikke hva hogsthistorikken vest for samløpet og vårt undersøkelsesområde er, men alt areal vi kartla består av plukkhogd naturskog, hogst som mest sannsynlig stammer fra hogst fra ca. 1930. Dette kan defineres som naturskog. Dvs. naturlig forynget skog hvor det finnes spredt gamle og grove trær og død ved i alle nedbrytningsstadier samt flere krevende arter tilhørende artsmangfoldet knyttet til slik skog, men i lavere antall enn i en urskog og hvor enkelte av de mest krevende urskogsartene trolig mangler. Da skogen er lavproduktiv så er innslaget av grove gamle trær og dødved naturlig lavere enn i de mer produktive skogene nord for nasjonalparken (egne observasjoner 2023, Midteng 2010) samtidig som de negative økologiske effektene blir større av hogsten i fra om lag 1930 enn i skogene nord for parken. Det ble også observert områder som trolig har vært flatehogd, for

eksempel i areal nær hovedvassdraget nord i parken og områder før og etter hengebrua over Anárjohka mellom Karasjok og Kautokeino. I sistnevnte område er ble det satt igjen spredte frøtrær mens resten av skogen er ungskog uten viktige elementer som dødved og det vil ta århundrer før skogen får tilbake en naturskogsstruktur. Arealene med gammel furuskog i nasjonalparken er en del av samme økologiske enhet som den eldre furuskogen utenfor parken i Basevuovdi-området, og økologisk sett bør den forvaltes på samme måte da artsmangfoldet knyttet til furuskogen i parken er avhengig av tilførsel av individer og arter derfra for at mangfoldet av furuskogsarter i parken langsiktig kan overleve. For eksempel er arealkrevende naturskogsarter som storfugl, lavskrike, tretåspett, lappmeis m.fl. avhengig av langt større arealer enn hva nasjonalparken har for at de skal opprettholde levedyktige bestander. Arealene med økologisk verdifull furuskog er lang større i Basevuovdi-området enn i nasjonalparken (Midteng. 2010, [Naturbase faktaark](#), [Naturbase faktaark](#)). Det samme gjelder når det gjelder verdifull sandfurusvog ([Naturbase faktaark](#)).

Figur 6. Tydelig plukkhogspåvirket furuskog dominerer innenfor parken.

Figur 7. Ungskog oppkommet etter flatehogst. Fra områdene nord og øst for innsjøen Vuolit Giellasansavu.

2.1.3. Brann som økologisk faktor i furuskogen

Furuskogen har i historiske tider blitt formet av brann. Dette var vanlig overalt hvor furuskog fantes, og furuøkosystemet er avhengig av brann både for at furua på sikt ikke skal bli utkonkurrert av bjørk og gran og for at artsmangfoldet i furuskogen ikke skal bli utarmet. Furu tåler og favoriseres av brann med sin tykke bark og høye kronefeste. Det er kjent at et furutre kan overleve mer enn 10 branner. Konkurransen fra gran er en mindre trussel i Anárjohka enn i områder hvor gran er bestandsdannende, men klimaendringene medfører et fuktigere klima som bjørka favoriseres av. Økt nedbør og det faktum at mennesker slukker branner, gjør at de tørre furuskogene med reinlav gradvis endres til å bli fuktigere skoger med tykkere humusmatte noe som medfører at reinlaven forsvinner til fordel for finnmarkspors, blåbær, tyttebær og andre lyng, - og grasarter. Brann er også med på å sikre furuforyngelsen ved at brann fjerner humuslag noe som gjør at varmen øker på bakken samtidig som mineraljorda blir tilgjengelig og frø og småplanter vil da lettere spire og gro. Å la naturlig brann forløpe uten å slukke de samt aktivt tenne på skog, vil dermed være nødvendig både for å sikre furuforyngelsen og foryngelsen av reinlav (se under anbefalinger).

Figur 8. Brannlyre (spor) i en gammel furu.

Figur 9. Brannlyre i et gammelt vindfall.

Figur 10. Gammelt brannspor ved bunnen av ei furu. Storfuglmøkk i forgrunnen.

2.1.4. Sandfurskog i nasjonalparken

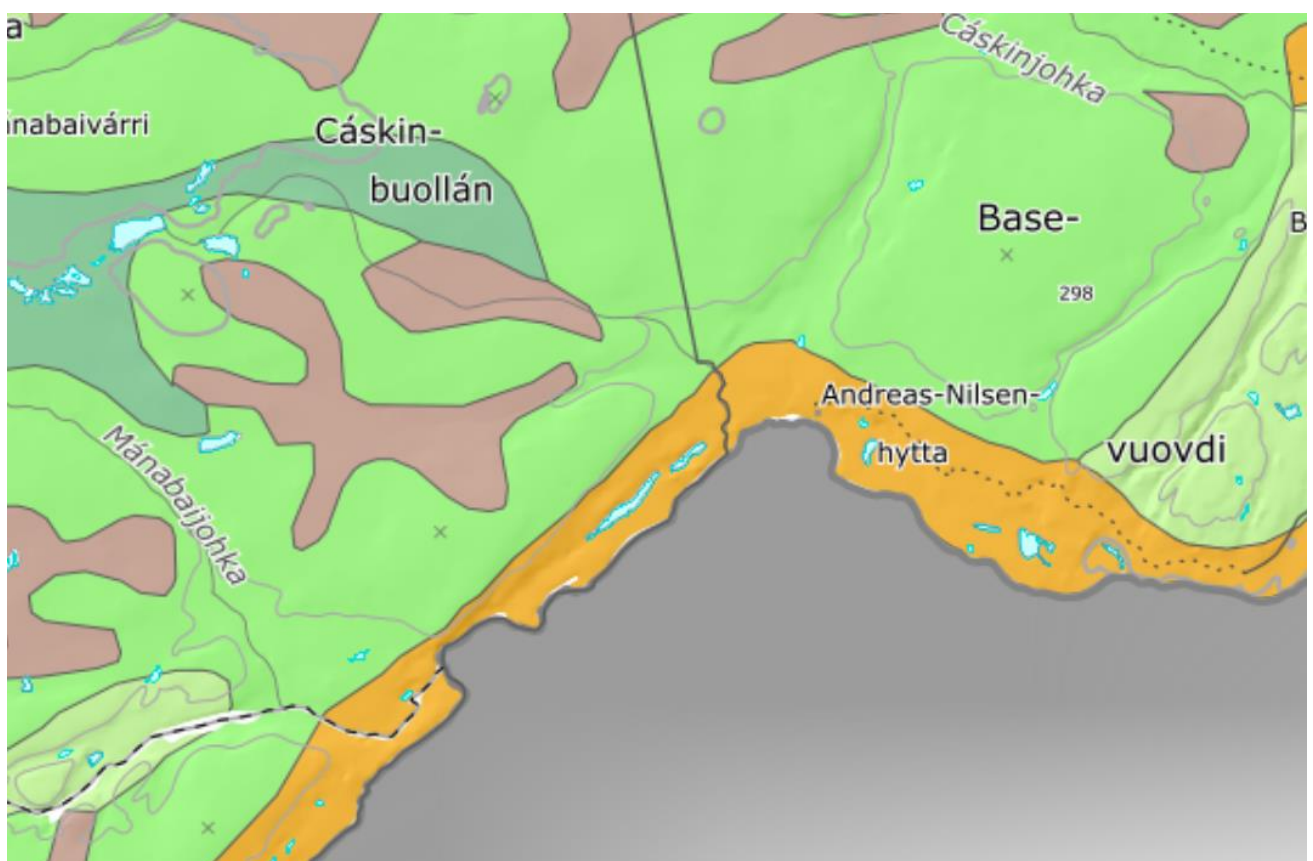
Sandfurskog er en nær truet (NT) naturtype (artsdatabanken.no/rln/2018/359/rik_sandfurskog?mode=headless). I rødlistevurderingen heter det at «Sandfurskog finnes på produktiv og lettdrevet skog i terreng på sand/grus som er attraktivt for utbygging/utnyttelse, grus/sandtak og intensivt skogbruk. Særlig utnyttelse av grus/sandressurser og utbygging skiller typens påvirkning fra påvirkning av skog generelt. Sammen med effektene av skogsdrift på karakteristisk artsmangfold antas dette å gjøre typen mer truet enn skog generelt.» Sandfurskog kan opptre på breelavsetninger i tørre klimasoner. Langs Anárjohka finnes store breelavsetninger hvor furu dominerer i hellende terreng. I flatt terreng dominerer løvskoger i flomsona til elva. For at det skal være naturverdier i sandfurskogene må skogen ha kontinuitet i marksjikt, dvs. at den ikke tidligere må ha vært flatehogd. Dette er sjeldent langs Anárjohka da store ungskogsfelt etter omfattende flatehogster dominerer langs hele vassdraget (egne observasjoner). Det er særlig fra om lag Helligskogen og i retning nasjonalparken at gammel sandfurskog dominerer (Midteng, R.2008, Artskart). Disse områdene med eldre sandfurskog går også inn i nasjonalparken, men ikke langt. Våre observasjoner tyde på at dette verdifulle skogelementet går inn til nordvestenden av Giellasansavonjavrrit. Dvs. om lag 1 km inn i parken. Videre innover ser det ut som at innslaget av egne sandige løsmasser reduseres for mye til fordel for morenemasser. I sandfurskoger med gamle trær finnes en rekke sjeldne og krevende naturskogssopparter. Innenfor nasjonalparken er ikke slike funnet (mangler kartlegging på høsten), men utenfor parken er en rekke slike funnet ([NINA Brage: Sandfurskog og sandfurskogsopper. Viktige områder for biologisk mangfold](#)) som for eksempel kransmusserong (VU) og furugråkjuke (VU).

Figur 11. Finnjamne på sandige løsmasser. En god indikator for potensielt interessant sandfurskog.

Figur 12. Finnjamne.

Figur 13. Oransje farge viser breelvavsetninger i områder med furuskog i nasjonalparken og tilgrensende områder.

2.1.5. Rødlistearter knyttet til gammel furuskog og sandfuruskog i parken

Det er funnet flere krevende arter av sopp og lav, men i moderat tette bestander. Spesielt interessant er at parken og tilgrensende området nord for denne har landets rikeste kjente forekomst av den trua (VU) arten **solkjuka**. Forsommeren var uegnet for kartlegging av ettårigvedboende sopp, men slike arter er delvis dokumentert av andre (Artskart). Men trolig finnes en del andre interessante slike arter som ennå ikke er dokumentert. Det er også spesielt interessant at det på «rotveltgadder» finnes flere nær trua (NT) lavarter som **gjerdesotbeger**, tyrinål, kelolav og blanknål. Gjerdesotbeger er en art som ellers i Norge i svært liten grad er funnet på naturlig dannet dødved, men som i hovedsak er funnet på menneskeskapt dødved som skigarder, gamle seterbygninger etc. **Granseterlav** (NT) ble funnet én gang (samt ett sted utenfor parken), og sammen med ett tidligere funn (2021), er dette eneste funn fra parken. Arten er sjelden i Finnmark, og har hovedutbredelse i Sør-Norge. **Lungenever** som er en signalart for verdifulle eldre skoger, og for eksempel rødlistet i Sverige og Finland, ble funnet ett sted på fuktig bergvegg ved hovedvassdraget. Dette var første funn fra Anárjohka-dalføret og arten har kun om lag 10 tidligere funn i fra Finnmark. Når det gjelder sandfuruskogsarter, var tidspunktet (juni) uegnet for kartlegging av slike. Men funn nord for parken viser på potensial og så for slike arter innenfor parken. Parken huser også andre gammelskogsarter som lavskrike, storfugl, konglebit (NT), **tretåspett** (NT) og rødstjert. Interessant (men ikke overraskende) var funn av et eldre reirhull fra tretåspett, da det utover ett funn i fra 1965 aldri tidligere er rapportert om funn av tretåspett innenfor parken (Artskart).

Figur 14. Solkjuka (VU). Arten har sitt viktigste kjente kjerneområde i og utenfor parken.

Figur 15. Gammelt rotvelt hvor rotsystemet er intakt, fungerer som gadd (stående død furu) som ikke dekkes av snø om vinteren. Dermed kan sjeldne lavarter vokse på slike. Dette er positivt for artsmangfoldet da furugadd dannet fra stående død furu er sjeldent i parken da furutrærne grunnet telehiv i morenejorda sjeldent står lenge som tørrfuru før de faller.

Figur 16. Høye «spir» av «rotveltgadd». Viktige element for rødlistede lavarter.

Figur 17. Gjerdesotbeger (NT) ses med gult voksende på røttene til ei gammel rotvelt.

Figur 18. Granseterlav (NT) på ei gammel bjørk.

Figur 19. Lungenever voksende på berg.

Figur 20. Reirhull fra tretåspett fra Giellasansavvonjavrrit. Første rapporterte observasjon av arten (Artskart) siden 1965 i parken.

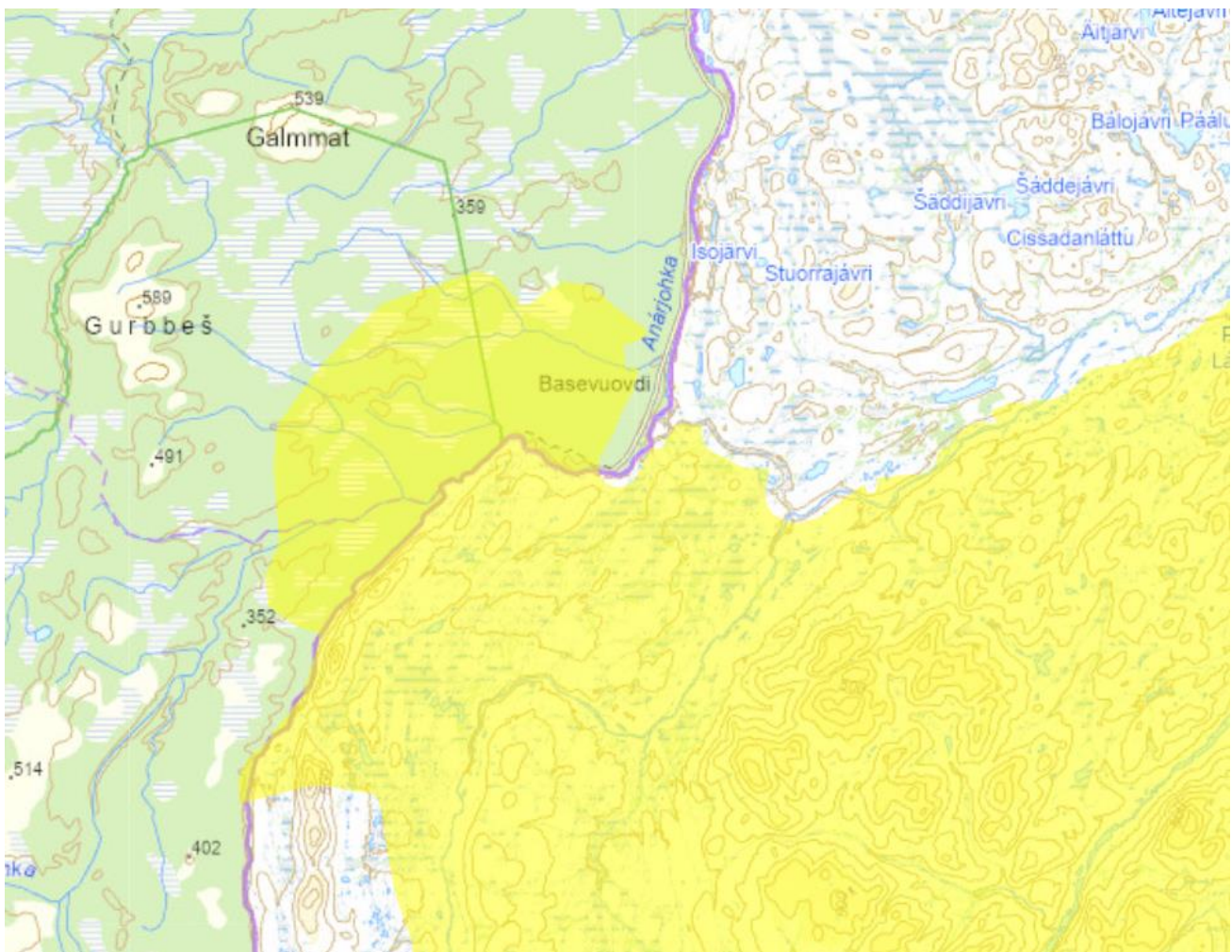

Tabell 1: Interessante naturskogsarter funnet i Anárjohka nasjonalpark (pr. juli 2024). Rødlistestatus følger rødlista fra 2021.

Arts-gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødlistestatus	Antall funn	Kommentar
Vedboende sopp	Anthoporia albobrunnea	Flekkhvitjuke	NT	6	
	Antrodia infirma	Kelohvitjuke	VU	2	
	Chaetodermella luna	Furuplett	NT	2	
	Conferticum ravum	Ospeskinn	EN	1	
	Crustoderma corneum	Hornskinn	VU	3	
	Diplomitoporus flavescens	Solkjuka	VU	8	
	Entoloma jubatum	Semsket rødspore	NT	1	
	Gloeophyllum protractum	Langkjuka	VU	2	
	Odonticum romellii	taigapiggskinn	NT	3	
	Phellinus pini	Furustokkjuka	NT	2	
	Phlebia subulata	Huldrevoksskinn	VU	1	
	Postia hibernicus	Eirekjuka	NT	1	
	Pseudomerulius aureus	Flammenettskinn	NT	1	
	Sidera lenis	Tyrikjuka	NT	3	
	Trichaptum laricinum	lamellfiolkjuka	NT	1	
Lav	Calicium denigratum	Blanknål	NT	31	
	Calicium tigillare	gjerdesotbeger	NT	2	
	Chaenothecopsis fennica	Tyrinål	NT	12	
	Cladonia parasitica	Furuskjell	NT	8	
	Hertelidea botryosa	Druelav	NT	11	
	Hypogymnia bitteri	granseterlav	NT	2	
	Ramboldia elabens	Kelolav	NT	42	
Fugl	Perisoreus infaustus	Lavskrike	LC	Spredt	Hekker trolig fast
	Phoenicurus phoenicurus	Rødstjert	LC	Spredt	Hekker trolig fast
	Picoides tridactylus	Tretåspett	NT	1	Hekker trolig år om annet

2.1.6. Verdens intakte skoglandskap/The worlds intact forests landscapes

Furuskogen i nasjonalparken sammen med Basevuovdi-området nord for parken, er ett av fire norske skogområder som sammen med tilgrensende store naturskoger enten i Sverige og Finland, defineres å tilhøre «The worlds intact forests landscapes/verdens intakte skoglandskap» (www.intactforests.org). Dette er sammenhengende naturskogskogområder større enn 500 km². De tre andre områdene i Norge er deler av Pasvikdalen, områder rundt Lierne nasjonalpark, og ett område i Engerdal/Trysil i Innlandet. Det heter om slike områder: «An Intact Forest Landscape (IFL) is an unbroken expanse of natural ecosystems within the zone of current forest extent, showing no signs of significant human activity, and large enough that all native biodiversity, including viable populations of wide-ranging species, could be maintained».

Figur 21. Gult areal viser områder som er definert som en del av verdens intakte skoglandskap.

2.1.7. Fennoskandias grønne belte/The Horseshoe of Fennoscandia

The Horseshoe of Fennoscandia ble beskrevet og presentert av Midteng i 2013 og representerer en korridor med naturskog fra Finskebukta til sørlige Skandinavia som fungerer som en korridor og leveområde for naturskogsavhengige arter i Norge, Sverige, Finland og vestre Russland.

Informasjon om dette kan leses på [The-Horseshoe-of-Fennoscandia-Rein-Midteng-AsplanViak.pdf \(bpan.fi\)](#). Furuskogene i Anarjohka er en viktig del av denne.

2.2. Kulturspor

2.2.1. Hovedtrekk og observasjoner

Resultatene viser at det er en sterk korrelasjon mellom områder med gammel skog og områder med kulturspor. I områdene som tidligere hadde blitt flatehogd ble det ikke funnet kulturspor. Dette da de det ikke fantes gamle trær. Furu kan i Norge leve 800-1000 år, og dette betyr at områder som har store naturverdier også har store kulturhistoriske verdier noe som betyr at et vern av gammel naturskog også verner det historiske samiske kulturlandskapet. Et vern hvor hogst av furutrær ikke er tillatt vil dermed både sikre kultursporene og miljøet menneskene som lagde disse levde i. Videre viser undersøkelsene iblant annet Pasvik (Midteng, R. 2013) og arealer nord for nasjonalparken (Midteng, R. 2008) at kultursporene ofte er konsentrert til visse områder helst nær bekker og elver hvor befolkningen kunne finne vann i juni som nettopp var måneden innerbarken på furua ble høstet. Alle funn vi har gjort innenfor parken viser nærhet til hovedvassdraget hvor også vann er tilgjengelig i juni. Områder lenger nordvest med spredte furutrær ble ikke undersøkt. Det kan også finnes kulturspor der, men det antas at innslaget er begrenset da arbeidsinnsatsen ville være større enn høsting hvor det er tettere furuskog. Den tettere furuskogen nærme vassdraget hadde en forholdsvis lav tetthet av kulturspor på tross av et relativt høyt innslag av gamle trær, noe som kan tyde på at tilgangen på furu har vært større enn behovet. Men tømmerhogsten har utvilsomt redusert innslaget av trær, og det har helt sikkert blitt hogd trær med kulturspor.

Vi observerte også kulturspor utenfor parken, noe som betyr at skogen både innenfor og utenfor parken hvor det fortsatt finnes gammel skog er en del av ett sammenhengende landskap hvor samisk høsting av innerbark har vært en del av ressursgrunlaget i århundrer, trolig helt siden furuskogen etablerte seg i Finnmark for om lag 10 000 år siden. Samtidig er det svært sannsynlig at en rekke samiske kulturspor i trær har blitt hogd og gått tapt gjennom flatehogstene som Statskog gjennomførte i Anárjohka-dalføret fram til slutten på 1970-tallet (Midteng, R.2010). Dette viser igjen at etablering av nasjonalparker og naturreservat med gammel furuskog både verner naturverdiene knyttet til furuskogen og samtidig kulturverdiene i det gamle samiske kulturlandskapet.

Figur 22. Bildet viser et gammelt hogd furutre som ble hogd av Statskog i forbindelse med store flatehogster nord for nasjonalparken. På bildet ses tydelig kultursporet. Kultursporene i trær og landskapet de ble dannet i forsvinner om den gamle furuskogen flatehogges.

2.3. Funn

Da arealet med gammel furuskog er begrenset innenfor nasjonalparken, ble relativt få funn gjort. Det finnes atskillig flere funn utenfor parken, i områdene med gammel furuskog fra nasjonalparkgrensa og nord, om lag til Gossjohka-dalføret hvor den gamle furuskogen i stor grad erstattes med flatehogd furuskog og bjørkeskog. Innslaget av kulturspor er størst hvor det finnes tette furuskog, som i Baservuovdi-området.

2.3.1. Antall funn

I 2022 ble det gjort funn av samiske kulturspor i trær på i 22 trær. Til sammenligning ble det for eksempel utenfor nasjonalparken, innenfor et areal tidligere foreslått som del av en mulig utvidet nasjonalpark, gjort funn av 72 trær (Midteng, R. 2010), mens det innenfor Øvre Pasvik nasjonalpark ble gjort funn av 79 trær (Midteng, R. 2013.). Arealet som ble undersøkt i begge overnevnte

områder var geografisk klart større og også med større areal gammel furuskog enn innenfor parken, samtidig som både skogen i undersøkt område i Pasvik og utenfor Anárjohka nasjonalpark hadde større innslag av urskogs nær skog og urskog og dermed høyere innslag av kulturspor. Urskog eller urskogs nær skog observerte vi ikke innenfor nasjonalparken. Selv om forekomster av kulturspor generelt sett viser på konsentrasjoner nær bekker, elver og vann med tilgang på vann i juni måned, kan man som en generell regel korrelere antallet mulige forekomster av samiske kulturspor i trær med arealet med gammel ikke flatehogd naturskog.

2.3.2. Typer funn

Altoverveiende del av sporene kommer fra uttak av **innerbark til mat**. Dette er i tråd med andre undersøkelser som er gjort ellers i landet og i Skandinavia. Nest vanligste funntype var fra uttak til **oppbevaring av senetråd**. Det ble gjort ett funn fra **emneuttak**. Det ble gjort funn av **lavtekte trær** samt trær med **inskripsjoner**. Lavtekte trær er tynnstammede trær hvor det vokste mye hengelaver. I vintere med dyp snø eller når ising gjorde det vanskelig for reinen å få tilgang til lav som vokste på bakken, var dette viktig nødfôr. Slike funn viser også indirekte at den samiske befolkningen brukte områdene vintertid. Inskripsjonene er trolig av nyere dato (i det minste relativt sett). Inskripsjoner som ble funnet er høyst sannsynlig gjort i trær som først ble nyttiggjort som matkilde. Dette er sannsynlig både inskripsjoner gjort av den samiske befolkningen og av andre nordmenn. Det kan i flere tilfeller være vanskelig å skille slike, og de må ofte studeres nærmere med kunnskap om hvilke samiske familier som har brukt skogene. Bumerker vil kunne er til stor hjelp med å finne ut hvilke mennesker som har gjort disse inskripsjonene. Det ble også funnet ett gammel ildsted (**árran**), men vet vites ikke hvor gammel dette er, men det er trolig gammelt da det delvis er dekket av humus. Det ligger i tilknytning til et fagstgropanlegg med utsikt over elva og kan dermed være gammelt.

Figur 23. Kulturspor som stammer fra matuttak har typisk de største ovale vinduene.

Figur 24. Kulturspor som stammer fra matuttak. På uttaket er det siden skrevet inn bokstaver, noe som tyder på at inskripsjonen er av nyere dato.

Figur 25. Inskripsjonen på treet i figuren over.

Figur 26. På innerbakruttaket ses tydelig snittet man gjorde enten med reinsdyrhorn eller kniv for å løsne innerbarken.

Figur 27. Uttak trolig for senetråd. Legg merke til at uttaket er kort (langt kortere enn ved matuttak og at det er langt smalere. Kåta/rikula støtter antagelse om senetråduttak da kåta ville ha vært i veien for matuttak, og kåta er trolig minst like gammelt som selve uttaket.

Figur 28. Emneuttak i levende furu.

Figur 29. Emneuttak. Formen på uttaket er identisk med lignende observasjoner både i fra områder nord for nasjonalparken og i fra Pasvik. Typisk trekk er den trekantete formen. Hvilket formål emneuttaket har hatt er ukjent. Man kan kanskje skille emneuttak gjort av samer og annen befolkning ved at for samene var furua hellin (i alle fall i tidligere tider) mens det samme ikke gjaldt for annen norsk befolkning som dermed kunne først hogge furua og så hentet ut emner.

Figur 30. Sigve Reiso studerer et lavtekt tre. Dette er tynnstammede trær hvor det vokste mye hengelaver. I vintere med dyp snø eller når ising gjorde det vanskelig for reinen å få tilgang til lav som vokste på bakken, var dette viktig nødfôr. Slike funn viser også indirekte at den samiske befolkningen brukte områdene vintertid. Stubbene er høye noe som viser at de ble hogd på vinteren og de er småstammede da slike var lettere å felle enn grove trær, særlig med hjelp av kniv.

Figur 31. Strukturen viser at stubben er hogd med kniv og trolig ikke med øks.

Figur 32. Rester etter et trolig gammel ildsted (Árran). Man kan delvis se at flere av steinene er blitt dekket av organisk materiale, noe som tyder på at de er gamle. Funnet er fra i nærheten av fangstgropanlegget Skiehččanjohka nord for Anárjohkaelva og like vest for hengebru over elva.

Figur 33. Fangsgroper fra Skiehččanjohka

Figur 34. Ett dobbelt kulturspor, trolig senetråduttak.

Figur 35. Bildet viser et gammel brannspor, og ikke matuttak. Brannsporene har alltid et sår som går ned til bakken, noe ikke kultursporene har. I ettertid er det blitt skrevet inn inskripsjoner i brannsåret.

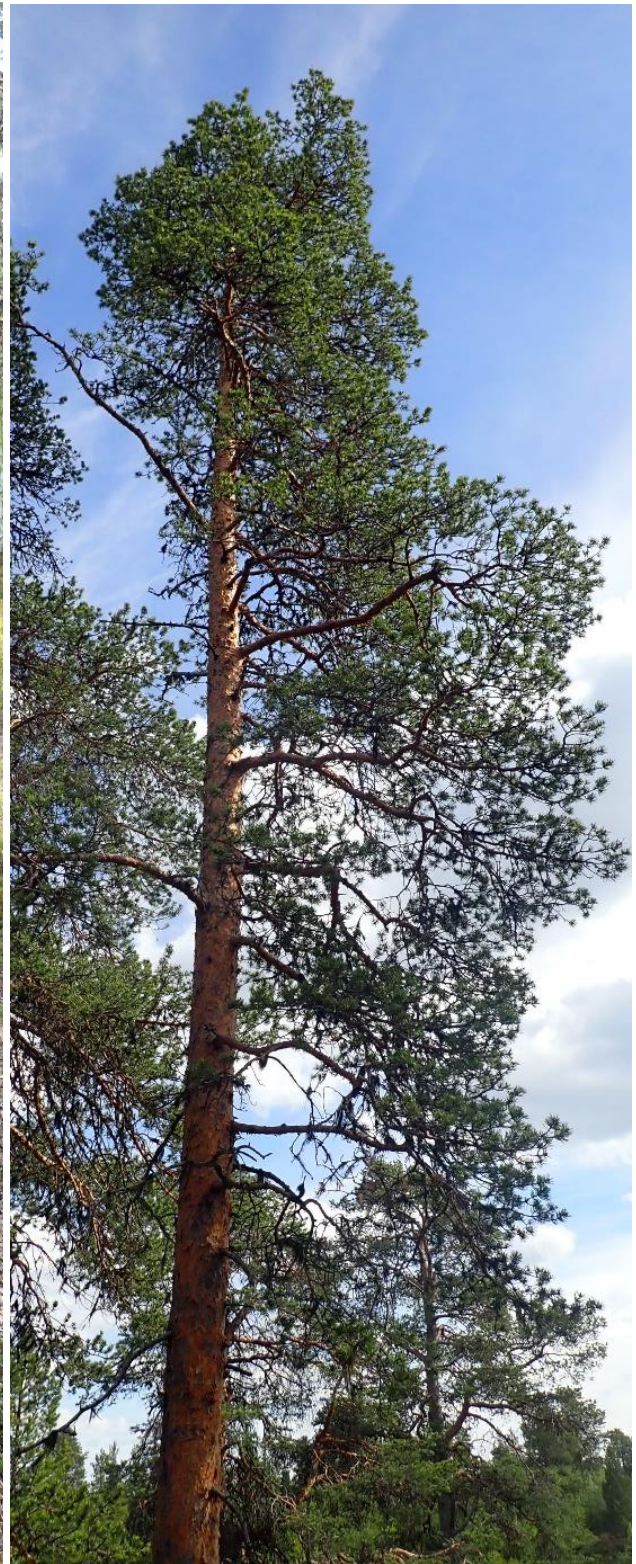

Figur 36. Diverse inskripsjoner (samme furua som bildet over). Tolkning av disse er ikke forsøkt gjort.

Figur 37. Diverse inskripsjoner (samme furua som bildet over). Tolkning av disse er ikke forsøkt gjort.

Figur 38. Bildet til venstre viser et sår forårsaket av elg. Dette skiller seg fra et kulturspor ved at det mangler det ovale vinduet. Det er «ustrukturert». Samtidig vil alder på treet kunne avsløre at det er et elggagn (bildet til høyre). Man ser at dette er ikke et spesielt gammelt tre ved at det har spiss topp og mangler gamle vridde greiner. Samisk barktekt opphørte på slutten av 1800-tallet (noen få steder fortsatte tradisjonen til om lag 1920-tallet). Treet til høyre er antatt 100-150 år gammelt.

2.4. Elg

Vår kartlegging viser omfattende skader på furua, både levende større trær og på furuforyngelsen. Skadene var omfattende og finnes gjennomgående innenfor alt areal vi besøkte. Skadene er av et slikt omfang at den sterkt truer furua sin foryngelse og dermed langsiktige overlevelse innenfor nasjonalparken. I slike områder som i nasjonalparken hvor furua vokser på sin absolutte klimatiske grense, forynges furua kanskje bare én til en håndfull ganger hvert århundre. Furua behøver tre varme sommere etter hverandre for at frøene skal modnes og spire. Dette inntreffer svært sjeldent, noe man kan se i Anárjohka hvor det finnes klare «etasjer» i skogen fra de få gode foryngelsesårene. Det ble nesten ikke observert småplanter av furu, da det klart virker som at plantene som stikker opp av snøen på vinteren og plantene som er mindre enn om lag 3 meter var totalt nedbeitet av elg. Furuer som tidligere har klart å vokse over elgens beiterekekvidde, hadde ofte gangeskader på barken. Slike skader ble også observert på grove furuer, noe som viser at vinterstammen er klart større enn mattilgangen.

Figur 39. Trolig døende furu med elgbeiteskader.

Figur 40. Elgbeiteskadd furu.

Figur 41. Elgdrepte furuer. Toppen er knekt og resten av greinene er også spist.

3. Anbefalinger for videre forvaltning

3.1. Naturverdier

Naturverdiene i furuskogen forvaltes i utgangspunktet best urørt, dvs. at naturverdiene betinges av at skogens naturlige prosesser fortsetter uten menneskelig inngripen. Slik vil trærne bli større og eldre og det vil gradvis dannes andre viktige elementer som grov stående og liggende dødved i alle nedbrytningsstadier. To faktorer, for hardt beitetrykk fra elg og mangel på brann, er faktorer som truer verdiene og dermed formålet med opprettelsen av nasjonalparken. Da tid er en nøkkelfaktor i slike saktevokste furuskoger, haster det med å sette inn tiltak for å motvirke disse faktorene som truer naturverdiene.

3.1.1. Elgbeite

Da det høyst sannsynlig vil ta >50 år fra ei småplante har spirt til den har vokst seg forbi elgens beitehøyde på vinteren, så betyr dette at for å sikre rekruttering av furu i nasjonalparken så må vinterekgbestanden holdes på et minimum i trolig minst 50 år etter at furu har hatt et godt frøår og produsert småplanter. Dette betyr i praksis at man bør ha et forvaltningsmål om at området skal være **totalt uten elg** da risikoen er stor for at ikke bare ev. fast oppholdende elg, men også innvandrende elg, (selv om det bare ev. er enkelt dyr), er nok til å fjerne det lille av foryngelse som fortsatt finnes og for at det kan ta svært lang tid til neste gang furua forynger seg. For å klare et slikt mål bør det i praksis gis en stående rett til **fri avskytning** til for eksempel SNO, reindriftsamer og ev. andre slik at det blir interessant både å jakte elg høst-vinter og om vår. Elgjakt har vist seg vanskelig å utøve i slikt flatt terreng som i Anárjohka, samtidig som elg beveger seg over store områder i jakta på høsten. Erfaringer har vist at det er helt nødvendig med vintersjakt for å kunne klare kvotene som er satt utenfor parken. En avskytning for å redusere bestanden krever enda høyere avskytningsantall, og det er derfor hevet over enhver tvil at man må skyte elg i stor utstrekning vinterstid når elgen konsentrerer seg i større grad på grunn av snøforholdene og tilgangen til furu som er begrenset i utstrekning. For at bestanden innenfor parken langsiktig skal begrenses er det helt nødvendig at bestanden også langt utenfor parken begrenses. Her finnes også enda større naturverdier knyttet til furuskog (Midteng, R.2008, naturbase.no, Artskart.no) og flere steder er foryngelsen også her av furu sterkt redusert (egne erfaringer). Det er derfor nødvendig å se på reduksjon av elgbestanden ikke som et tiltak som kan løses med regulær jakt, men at det er skadereuserende tiltak som må til for å redde naturverdiene i nasjonalparken.

Figur 42. Legg merke til at all furua har samme høyde og størrelse da den har forynget seg samme år, samtidig ses ingen ny foryngelse finnes, trolig grunnet kombinasjon av mangel på modning av frø samtidig som småplanter effektivt spises opp. Da det fort kan ta >50 år fra ei småplante har spirt til den har vokst seg forbi elgens beitehøyde på vinteren, så vises dette at for å sikre rekruttering av furu så må elgbestanden holde spå et minimum i trolig minst 50 år-trolig enda lenger etter at furu har spirt.

3.1.2. Brann

Både å la naturlig antente eller utilsikta menneskeforårsakete branner forløpe uten å slukke de samt å aktivt starte skogbranner i parken vil både være positivt og viktig for å ta vare på naturverdiene og formålet med opprettelse av nasjonalparken. Brann vil redusere humuslaget noe som bedrer foryngelsen av furu, det skaper brent dødved mange rødlistearter er avhengig av, det reduserer mengden bjørk som produserer løv som øker humuslaget og dermed fuktigheten i marka, og det vil favorisere reinlav. Uten brann vil reinlav fortsette å minke da reinlav er avhengig tørr skog noe brann skaper. Dette er også erfaringer man har i fra Femundsmarka (Sindre Kolstad Valan, nasjonalparkforvalter i Femundsmarka pers. med.).

3.2. Kulturverdier

Kulturverdiene i trær sikres i utgangspunktet uten spesielle tiltak. Det ble sett kulturspor også på liggende dødved av furu, og disse er mest sannsynlig de eldste i og med at de ble laget når trærne stod levende. Om man ønsker å dokumentere slike som teoretisk kanskje også kan ha inskripsjoner av før-kristen inspirasjon og betydning. Det finnes helt sikkert flere kulturspor i trær enn de vi oppdaget, og slike kan gjerne også dokumenteres. Det vurderes at ev. restaurering av brannverdier i furuskog ikke vil komme i konflikt med sikring av kulturspor da disse vil tåle brann på en god måte. Dette begrunnes med det faktum at det i nordiske skoger finnes kulturspor som ble laget for mange hundre år siden samtidig som man i disse århundrene har hatt en rekke branner uten at kultursporene blir borte. Brann ble ikke slukket da skogen ikke hadde verdi som tømmerressurs før på 1800-tallet. Samtidig var slukking av brann både vanskelig og farlig i områder uten vei. De aller fleste branner var lette markbranner som bare svir humuslaget mens furutrærne overlever. Furu har tykk bark som tåler godt brann og greiner og krone sitter høyt slik at de sjeldent rammes av brann. Kultursporene vil dermed ikke ta skade av brann.

4. Vedlegg

4.1. Funn av samiske kulturspor

UTM wgs 84 sone 35: Nord og Øst	Nr.	Way- point	Trolig alder på furu	Tilstand furu	Antatt type	Merk- nad	Ant all spor	Himm el- retnin g	Cm over bakken øverst	Cm over bakke n neder st
7643878/ 437078	1	16	200+	Friskt	Mat	Ev. senetrå d	1	V	100	50
7642968/ 434331	2	27	250	Friskt	Sen		1	V	127	100
7642968/ 434331	3	27b	200	Friskt	Mat		1	N	105	40
7642826/ 434446	4	28	-	Dødt	Mat	Vindfall	1	N	120	40
7642826/ 434446	5	28b	250	Friskt	Mat					
7642700/ 434711	6	29	250	Friskt	Mat		1	-	-	-
7642560/ 434851	7	30	250	Friskt	Mat		2	NV	130	77
7642445/ 435055	8	31				Arran				
7642895/ 435203	9	34				Inskrips joner på brannly refuru				
7643004/ 435269	10	35	250	Friskt	Mat		1	V	115	40
7643744/ 437263	11	38	300	Friskt	Mat		1	V	117	40

7643726/ 437359	12	39	200	Friskt	Mat	Mangle r bilde	1	Ø	150	75
7644421/ 438156	13	43	400	Friskt	Mat		1	Ø	140	75
7644386/ 438104	14	44	300	Friskt	Mat		1	N	160	40
7644386/ 438104	15	44b	-	Død	Mat		1			
7643720/ 436831	16	45	500	Friskt	Mat		1	Ø	90	55
7643500/ 436325	17	46	200	Friskt	Mat		1	S	110	75
7642348/ 435231	18	48	250	Friskt	Mat		1	Ø	130	30
7642172/ 434828	19	50	250	Friskt	Emne		1	N	80	15
7643155/ 435402	20	52	350	Friskt	Sene		1	S	145	105
7643344/ 435773	21	53	300	Friskt	Mat		1	N	120	35
7644202/ 437083	22	54	-	Dødt	Mat		1	-	-	-
7644834/ 438450	23	55	300	Friskt	Mat		1	-	-	-

4.1.1. Bilder kulturspor

Nr 1

nr 2

nr 3

Nr 4

nr 4

Nr 5

nr 6

Nr 7

nr 7

Nr 8 (Arran)

nr 9 (se også bildene 34-36)

Nr 10

nr 11

Nr 13

nr 13

Nr 14 (se også andre bilder i rapporten)

nr 15

Nr 16

nr 16

Nr 17

NR 18

NR 19 (Se også andre bilder i rapporten)

nr 20

Nr 21

nr 21

Nr 22

Nr 23

5. Kilder

Andersen, O., Lorås, J., Storaunet, K.O. & Hjortfors, L.-M. 2013: Sami settlement and the use of pine innerbark in Lønsdal in Nordland, Norway. Dating and historical context.

Bolette B. & Norderhaug A. Er gammelskogen også en kulturarv? Blyttia Norsk BotaniskForening. 2004.

Elvebakk A. & Kirchhefer A. Den gamle furuskogen i Dividalen-eit eldgammelt samisk kulturlandskap. Universitetet i Tromsø 2005.

Elvebakk, A. og Kirchhefer, A. (2012). Den gamle furuskogen i Dieváidvuovdi/Dividalen - eit urgammelt samisk kulturlandskap. Blyttia 70(1), 7-26

Loraas J. & Storaunet.K.O.Samisk barktaking, Kulturspor etter tidligere tiders ressursutnyttelse. Skog og Landskap 2008.

Lorås, J. & Eidissen. S.E. 2013. Et samisk kulturlandskap i gammelskogen. Barktatte furutrær i Varnvassdalen på Helgeland ([Jostein Lorås og Siw Elin Eidissen: Et samisk kulturlandskap i gammelskogen. Barktatte furutrær i Varnvassdalen på Helgeland - UTMARK 2-2013](#))

Lorås, J. (2010). Holmvassdalen - en biologisk oase: historie, natur, vern. Valdres trykk.

Lorås, J. & Sanden, E. (2012). Rapport över inventering och registrering av forn- och kulturlämingar/kulturminner i Varnvassdalen, Norge och Ekopark Jovan, Sverige 2011 (upubliseret rapport).

Lorås, J. 2013. En annen skogbrukshistorie Kulturspor i trær - forvaltning og formidling av objekter og miljøer. [NM205.qxd \(Page 1\) \(core.ac.uk\)](#)

Midteng, R. 2010. Samiske kulturspor i trær utenfor Øvre Anárjohka nasjonalpark. Fylkesmannen i Finnmark. RAPPORT nr. 2-2010

Midteng, R. 2010. Sámi kulturluottat muorain olggobealde Bajit Anárjoga álbmotmeahci.

Midteng, R. 2010. Naturverdier i skog utenfor Øvre Anárjohka nasjonalpark. Fylkesmannen i Finnmark, Rapport nr. 3 - 201. Fylkesmannen i Finnmark. RAPPORT nr. 2-2010.

Midteng, R. 2016. Registrering av natur- og kulturverdier i Øvre Pasvik landskapsvernområde. Resultater fra kartlegginger utført i 2013 og 2014 med hovedvekt på naturverdier i skog og samiske kulturspor i trær. Asplan Viak rapport 2015. Unummerert. 80 s.

Östlund L., Zackrisson O. & Hörnberg G. Trees on the border between nature and cultureculturally modified trees in boreal Sweden.

Östlund L., Zackrisson O. & Bergman I. Bark-nyttigt och gott! Forskning og framsteg 5/07.

Östlund L., Zackrisson O. Ericsson T. S. & Andersson R. Traces of past Sami forest use: An ecological study of culturally modified trees and earlier land use within a boreal forest reserve. *Scandinavian journal of forest research*. 2003.

Östlund L., Zackrisson O. & Bergman I. & Korhonen O. The ancient use of *Pinus sylvestris* (Scots pine) inner bark by Sami people in northern Sweden, related to cultural and ecological factors. *Vegetarian history and Archaeobotany*. 2002.

Östlund L., Zackrisson O. & Bergman I. Trees for food—a 3000 years record of subarctic plant use. *Antiquity*. 2004.

Östlund L., Zackrisson O. & Bergman I. The use of plants as regular food in ancient subarctic economies: A case study based on Sami use of Scots pine inner bark. *Arctic Anthropology*. 2004.

Östlund L., Zackrisson O. & Bergman I. Várro Muorra: The landscape significance of Sami sacred wooden objects and sacrificial altars. *Ethnohistory*. 2008.

asplan viak

KONKURRANSEGRUNNLAG

Anskaffelse etter forskriften del I

for anskaffelse av

bistand til analyse av data fra gjennomført brukerundersøkelse, gjennomføre etterundersøkelse og produksjon av rapport, som bakgrunn for nasjonalparkstyrets arbeid i utformingen av besøksstrategien for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark

Saksnr: 2024/xxx

1 GENERELL BESKRIVELSE

1.1 Oppdragsgiveropplysninger

Anskaffelsesprosedyre:	Begrenset anbudsrunde der konkurransegrunnlaget sendes minimum 3 tilbydere.
Kontaktperson i tilbudsperioden:	Jørgen Eira Solbakke Telefon: 78 48 46 05 Mobil: 913 22 782 e-post: anarjohka@statsforvalteren.no
Adresse for framsendelse av tilbud	e-post: anarjohka@statsforvalteren.no eller Post: Anárjohka nasjonalparkstyre v/ Jørgen Eira Solbakke Bredbuktnesveien 50 B, 9520 Kautokeino
Tilbudet merkes:	«Brukerundersøkelse i Anárjohka nasjonalpark»
Endelig frist for framsendelse av tilbud:	Onsdag 13.12.2024 kl 15:00
Vedståelsesfrist:	Tirsdag 19.12.2023
Tilbudet skal utarbeides på (språk):	Norsk

1.2 Anskaffelsens formål og omfang

Anskaffelsens formål er å inngå kontrakt om bestilling av bistand til analyse av innsamlet data fra spørreundersøkelser og ferdselstellere, gjennomføre nettbasert, oppfølgende etterundersøkelse basert på innsamlede mailadresser og produksjon av en rapport som presenterer resultatene. Metoden på oppdraget skal baseres etter Miljødirektoratets veileder M-930/2018. Resultatene fra oppdraget vil øke kunnskapsgrunnlaget for den strategien nasjonalparkstyre velger ovenfor de besøkende til Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark.

De tre nevnte vassdrag merket i rødt og kassenes plassering merket med blå trekant.

Beskrivelse

I sammenheng med det pågående arbeidet med utformingen av besøksstrategien for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark, ønsker nasjonalparkstyret å få en bedre oversikt over de besøkende til nasjonalparken. Man har til nå kun en formening om antall besøkende (ca 30-50 personer per år) basert på hytteboken i den åpne Andreas Nilsen-hytta.

Man har vurdert det som lettest å få samlet inn flest utfylte brukerskjemaer på sommerstid, da det er færre innfartsårer og naturlige ferselsårer å velge mellom på sommeren enn på vinteren. Spørreundersøkelseskassene vil dermed favne flere besøkende på sommerhalvåret, enn på vinterhalvåret.

Det er på våren 2024 satt ut tre spørreundersøkelseskasser med ferdselstellere langs tre av de største vassdragene i nasjonalparken, samt en kasse rett utenfor nasjonalparkgrensen, ved Andreas Nilsen-hytta, som de fleste som ferdes langs Anárjohka vassdraget er innom. Disse vil bli samlet inn etter sommersesongen. En forventer ikke at antallet utfylte skjema overstiger 50 stk. Arbeidet med å gå gjennom disse skjemaene antas derfor å være liten, sett i forhold til andre verneområder, som har tusenvis av besøkende.

Det er samtidig sommeren 2024 gjennomført en sårbarhetkartlegging etter disse tre vassdragene i nasjonalparken, som er antatt, de mest benyttede ferdselsårene for padlere. Packraft er blitt mer og mer vanlig i bruk og en forventer at omfanget av denne ferdselen vil øke.

Nasjonalparkstyret ønsker å styre trafikken til de områdene en vet tåler det best, og resultatene fra brukerundersøkelsen og sårbarhetsvurderingen, vil gi økt kunnskap om de besøkende og ferdselsårenes tåleevne, som grunnlag til nasjonalparkens besøksstrategi.

1.3 Kontraktsvilkår

Kontrakten reguleres av kontraktsvilkårene, se vedlagt kontraktutkast.

1.4 Deltilbud

Siden restmidler fra 2024 og evt tildelinger for 2025 er ukjent, ber vi om at pristilbudet viser fordelingen:

1. analyse av data fra skjema og ferdselstellere.
2. nettbasert, oppfølgende etterundersøkelse for innhenting av detaljert informasjon fra de besøkende.
3. Rapportskrivning der resultatene presenteres.

1.5 Viktige datoer og tidsfrister

Oppdragsgiver har lagt opp til følgende tidsrammer for prosessen:

Aktivitet	Tidspunkt
Frist for å stille spørsmål til konkurransegrunnlaget	...dag xx.xx.2024 kl 12:00
Tilbudsfrist	...dag xx.xx.2024 kl 15:00
Tilbudsåpning	...dag xx.xx.2024 kl 10:00
Evaluering og eventuelle forhandlinger	...dag xx.xx.2024
Valg av leverandør og meddelelse til leverandører	...dag xx.xx.2024
Kontraktsinngåelse og fakturering	...dag xx.xx.2024
Tilbudets vedståelsesfrist	...dag xx.xx.2024
Leveranse	...dag xx.xx.2024

Det gjøres oppmerksom på at tidspunktene etter tilbudsfrist er foreløpige og kan bli gjenstand for justeringer. En eventuell forlengelse av tilbudets vedståelsesfrist kan bare skje dersom leverandøren godkjenner dette.

2 REGLER FOR GJENNOMFØRING AV KONKURRANSEN

2.1 Anskaffelsesprosedyre

Anskaffelsen gjennomføres i henhold til lov om offentlige anskaffelser av 17. juni 2016 (LOA) og forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) FOR 2016-08-12-974. del I.

Denne anskaffelsens anslåtte verdi er mellom kr 100 000 ekskl. mva. og kr 1,3 mill, og er fritatt fra kunngjøringsplikt.

Oppdragsgiver planlegger å tildele kontrakt uten å ha kontakt med leverandørene utover å foreta eventuelle mindre avklaringer/korrigeringer av tilbudene.

2.1 Skatteattest

Valgte leverandør skal på forespørsel levere skatteattest for merverdiavgift og skatteattest for skatt. Dette gjelder bare dersom valgte leverandør er norsk.

Oppdragsgiver kan innhente skatteopplysningene via eBevis. Alternativt innhentes skatteattesten manuelt

2.2 Offentlighet og taushetsplikt

For allmennhetens innsyn i dokumenter knyttet til en offentlig anskaffelse gjelder offentleglova. Oppdragsgiver og dennes ansatte plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter eller drifts- og forretningsforhold det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, jf. FOA §§ 7-3 og 7-4 og, jf. forvaltningsloven § 13.

2.3 Vedståelsesfrist

Leverandøren må vedstå seg sitt tilbud til det tidspunktet som er angitt i pkt. 1.5. ovenfor.

2.4 Oppdatering av konkurransegrunnlaget

Eventuelle rettelser, suppleringer eller endringer av konkurransegrunnlaget, samt spørsmål til konkurransen med svar i anonymisert form, vil bli formidlet til alle leverandører som har registrert sin interesse for anskaffelsen.

2.5 Tilleggsopplysninger

Dersom leverandøren finner at konkurransegrunnlaget ikke gir tilstrekkelig veiledning, eller er uklare, kan leverandøren be om tilleggsopplysninger hos oppdragsgiver.

3 TILDELINGSKRITERIER

Tildelingen vil skje på bakgrunn av hvilket tilbud som har den laveste total prisen.

Vurderingstema:	Dokumentasjon:
Tilbudt totalpris for hele brukerundersøkelsen	Ferdig utfylt prisskjema med kostnadsoversikt (eks. evt. helikoptertransport)
Tilbudt pris for vanalyse av skjema og telleresultat	Ferdig utfylt prisskjema med kostnadsoversikt (eks. evt. helikoptertransport)
Tilbudt pris for oppfølgende etterundersøkelse	Ferdig utfylt prisskjema med kostnadsoversikt (eks. evt. helikoptertransport)
Tilbudt pris for rapport	Ferdig utfylt prisskjema med kostnadsoversikt (eks. evt. helikoptertransport)

4 Innlevering av tilbud

Se pkt. 1.1 ovenfor.

5 Vedlegg

- Kontraktutkast

**Kontrakt for oppdrag om tjenestekjøp mellom
Anárjohka nasjonalparkstyre (oppdragsgiver)**

og **xxx v/xxx**

(oppdragstakere)

1. Oppdraget

1.1 Oppdragets tittel: bistand til analyse av data fra gjennomført brukerundersøkelse, gjennomføre etterundersøkelse og produksjon av rapport.

1.2 Oppdragets mål, innhold og omfang

Oppdragets mål er å gjennomføre en analyse av innsamlet data fra spørreundersøkelser og ferdselstellere, gjennomføre nettbasert, oppfølgende etterundersøkelse og produksjon av en rapport som presenterer resultatene.

Metoden for oppdraget skal baseres etter Miljødirektoratets veileder M-930/2018. Målet er å få en god oversikt over de besøkende til Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark.

Arbeidet vil omfatte følgende:

- Analysing av innkomne brukerundersøkelses skjema og telleresultater (vinteren 2024-2025)
- Nettbasert, oppfølgende etterundersøkelse (vinteren 2025)
- Rapport (våren 2025)

1.3 Kontaktpersoner

Kontaktperson hos oppdragsgiver er nasjonalparkforvalter Jørgen Eira Solbakke.

Kontaktperson hos oppdragstakerne er **xxx**

1.4 Uforutsette forhold

Alle endringer i oppdraget må avtales skriftlig mellom partene.

1.5 Varighet, leveranse og rapportering

Oppdraget skal leveres som et notat i digitalt format. Oppdragsgiver har rett til å trykke opp notatet og publisere det på egen hjemmeside. Ved eventuell opptrykking eller publisering skal det gå klart fram at notatet er utarbeidet av oppdragstaker.

Med mindre det inntreffer forhold som verken oppdragsgiver eller oppdragstaker rår over (force majeure), skal oppdraget fullføres og leveres innen 1. mai 2025.

Dersom oppdraget ikke utføres til fristen, skal oppdragstaker og oppdragsgiver forsøke å finne ny dato for utføring, som må avtales skriftlig. Dersom oppdraget ikke er fullført og levert innen 01. juli 2025 vil oppdragsgiver anse kontrakten som brutt og kreve tilbakebetalt hele det utbetalte beløpet.

Etter skriftlig avtale kan prosjektet og fristene forlenges utover det en har skissert her.

2. Økonomi

Oppdraget skal gjennomføres innenfor en økonomisk ramme på kr. xxx - eks. mva. for prosjektperioden.

Av budsjettekniske grunner faktureres hele summen innen 19. desember 2024. Oppdragstakerne sender en faktura på xxx eks. mva. med forfall innen utgangen av 26. desember 2024 per oppdragsgivers fakturaadresse.

Sted, dato

---

xxx, for xxx

Johan Anders Somby, styreleder for Anárjohka nasjonalpark

Jørgen Eira Solbakke, nasjonalparkforvalter for Anárjohka nasjonalpark